

ПРАВА НА ВОЛЮ

Праваабарончы бюллетэнь

Беларусь – паліцэйская дзяржава, абсолютна не падрыхтаваная да змаганьня з рэальным тэрарызмам...

Праваабаронцы і сваякі арыштаваных былых сябroy патрыятычнай арганізацыі "Белы легіён", а таксама демакратычных лідэрў правялі 11 ліпеня ў Менску прэс-канферэнцыю з нагоды неабгрунтаваных абвінавачаньняў іх родных у выбуху, які адбыўся ў Менску 4 ліпеня на афіцыйным съяткаванні гэтак званага "дня незалежнасці".

Як паведаміла журналісткам кіраўніца згуртавання беларусаў съвету "Бацькаўшчына", жонка Міраслава Лазоўскага Ніна Шыдлоўская: "Людзі, якія зъяўляюцца элітай нашай нацыі, бо многіх я ведаю асабіста, абвінавачваюцца ў злачынстве, скіраваным

супраць мірных грамадзянаў. Такогаўгугле ня можа быць..."

Далей яна падкрэсліла, што даўно не існуючы "Белы легіён" займаўся толькі спартыўна-патрыятычным выхаваннем моладзі і не рыхтаваў апазіцыянеру для змены улады.

Праваабаронца Валянцін Стэфановіч асноўную ўвагу надаў юрыдычным аспектам затрыманьня і прад'яўленых абвінавачаньняў актывістам, адзначыўшы, што ў пратакалах не прыводзіцца анікіх, нават ускосных доказаў віны затрыманых.

Віце-прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі правоў

чалавека Алесь Бяляцкі падкрэсліў, што "сёньняшня хвала рэпрэсіяў нагадвае тое, што было паслья гучных віцебскіх выбуху. Тады такім жа чынам быў беспадстайна затрыманы актывіст Павел Красоўскі, але віны яго так і не знайшлі".

10 ліпеня, паведаміў спадар Бяляцкі, быў затрыманы актывіст БНФ, праваабаронца Ільля Богдан, якога распытвалі чамусыці не пра выбухі, а пра ягоную праваабарончую дзеянасць, пра тое, што рабяць праваабарончыя арганізацыі падчас выбарчай кампаніі.

Алесь Бяляцкі адзначыў рэальную наяўнасць паліцэйскай дзяржавы, якая цудоўна ўмее праслуходзіць тэлефоны, можа змагацца са сваімі палітычнымі апанентамі, але абсолютна не падрыхтаваная да змаганьня з рэальным тэрарызмам...

Міліцыя выбрала "найбольш прымітывную версію і распачала кампанію грамадзянскага тэрору на тle прайходзячай выбарчай кампаніі", падагуліў праваабаронца.

Людміла Гразнова наўпрост прац прадстаўнікоў СМІ зъяўрнулася да кіруючай наменклатуры, адвакатаў, суддзьдзяў, супрацоўнікаў КДБ з заклікам памятаць не пра тэлефоннае права, а пра вяршэнс-

Прызнаньне значнасці

Беларускі Хельсінскі камітэт стаў партнёрам Савету Еўропы

у офіс БХК прыйшло паведамленне аб tym, што Савет Еўропы надзяліў БХК статусам партнёра, tym самым признаючы працоўныя адносіны, якія склаліся паміж Саветам Еўропы і рэспубліканскай праваабарончай арганізацыяй.

Статус партнёра СЕ для нацыянальных грамадзіцкіх аўяднанняў быў заснаваны у 2003 годзе, каб адзначаць супрацоўніцтва, актыўную і канструктывную ролю нацыянальных незалежных грамадзіцкіх аўяднанняў у рэалізацыі Програмы дзеяনьняў Савету Еўропы.

Арганізацыі, якія маюць статус партнёра Савету Еўропы, могуць наведваць сесіі Парламенцкай асамблі і Кангрэсу рэгіянальных урадаў Савету Еўропы, іншыя мерапрыемствы і семінары СЕ, а таксама атрымліваць інфармацыю аб дзеянасці гэтай упливовай еўрапейскай арганізацыі.

Праваабарончыя матэрыялы і можна таксама прачытаць на сایтах:
www.spring96.org;
www.charter97.org; www.baj.ru

Падаткавікі ня могуць супакоіца

Адразу паслья завяршэння прэс-канферэнцыі, прысьвежанай ціску ўладаў і арыштам грамадзка-палітычных актывістаў у выніку правядзення съледства па крымінальнай справе аб выбуху ў Менску 4 ліпеня, у кватэру да юристы і праваабаронцы Валянціна Стэфановіча пазваніў прадстаўнік Камітэту фінансавых рассьледаваньня па Менску і Менскай вобласці Бобін Ю.К., каб уручыць яму позув. Паколькі самога Стэфановіча не было дома, жонка праваабаронцы дзъверы не адчыніла.

З тэлефоннай размовы з прадстаўніком камітэту Валянцін Стэфанович высыветліў, што ад яго патрабуюць прадставіць дэкларацыю аб прыбытках за мінулы год, але такую дэкларацыю праваабаронца і ягоныя сваякі ўжо здалі ў раённую падатковую інспекцыю. Тым ня менш, у выніку гутаркі дамовіліся, што позув Валянцін Стэфанович атрымае ў пандзелак і прадставіць Камітэту фінансавых рассьледаваньня копію запоўненай дэкларацыі.

Такім чынам, улады не спыняюць ціск на праваабаронцаў праз

Валянцін Стэфанович.

КДБ цікавіцца сям'ёй праваабаронцы Валянціна Стэфановіча

30 чэрвеня дамоў да жонкі вядомага праваабаронцы Валянціна Стэфановіча Аліны патэлефанавалі з упраўленьня КДБ па Менску і Менскай вобласці з прапаноўю тэрмінова з'явіцца на гутарку, не патлумачыўшы нават прычыны, па якой яе выклікаюць. Аліна адмовілася размаўляць бяз позвы і спыніла размову па тэлефоне.

Валянцін Стэфанович расцэньвае дзеяньні сталічных "чэкісту" як факт уціску непасрэдна на яго асабісту і на членай ягонай сям'і і звязвае гэта не-пасрэдна са сваёй праваабарончай і грамадской дзеянасцю, а таксама з удзелам у маніторынгу выбараў у ніжнюю палату беларускага парламенту. Факты падобнага запалохваньня, на жаль, набываюць сёньня масавы характар.

Нагадаем, што крыху раней даходамі сям'і Стэфановіча цікавілася падатковая інспекцыя, а праваабаронцу выклікалі ў Дэпартамент фінансавых рассьледаваньня Камітэту дзяржканц究лю Беларусі.

падатковыя інспекцыі. Нагадаем, што патрабаваньне прадставіць дэкларацыі аб прыбытках атрымалі практычна ўсе беларускія праваабаронцы і чальцы іхных сем'яў. Учора, 10 ліпеня, прайшла нарада па актуальных пытаньнях правядзення парламенцкіх выбараў з удзелам презідэнта, на якой Аляксандр Лукашэнка заяўіў: "Любы апазіцыянер павінен адказаць народу на адно пытаньне: дзе ён працуе".

У пастарунак – з палаты рэанімацыі Адкрыты ліст беларускіх праваабаронцаў

Вядомаму праваабаронцу, прадстаўніку РПГА "Беларускі Хельсінскі Камітэт" у Віцебску і рэгіёне, нашаму сябру, Паўлу Левінаву патрабуецца дапамога.

У сакавіку гэтага года Павел Ісакавіч аказваў прававую дапамогу журналістам, якія пацярпелі ад ператрусаў у сувязі са справай Мініча-Марозава-Абозава (справа аб палітычных мульціках, якія нібыта ганяць гонар беларускага презідэнта). У тыя дні Левінай шмат каму пасльеў дапамагчы, аднак быў затрыманы падчас аказання дапамогі журналісту Вадзіму Баршчэўскуму.

Праваабаронцу прад'явілі абвінавачаньне ў лаянцы і непадпарадковані супрацоўнікам правападрадку. Паводле версіі прадстаўнікоў улады, Левінай нецэнзурна выказваўся ў адносінах да маёра УУС Ігара Скарыновіча. Міліцыянты нават зьнялі інцыдэнт на відэа. Па словах Паўла Ісакавіча ў камеру ён сказаў толькі адно: "Здыміце, што я нічога такога не раблю". Відэазапіс у выніку так нікуды і не прыклалі. Спачатку супрацоўнікі правападрадку спасылаліся на тое, што відэа выйшла няякасным, "малюнак" занадта цёмны. Паслья высыветлілася, што камера належыць аднаму з міліцыянтаў, і тое, як ён распара-дзіца матэрыяламі, зьяўляеца яго асабістай справай.

Пратэстуючы супраць фальсіфікацый дакументаў (рапартаў і інш.), Павел Левінай трymаў пятнаццаці-

дзённую галадоўку, падчас і паслья якой праваабаронца "прайшоў" не адну інстанцыю, дамагаючыся спрэвядлівага рассьледаваньня сваёй справы.

Паслья быў шэраг ангажаваных судовых паседжаньняў, якія праходзілі з істотнымі парушэннямі. Апафеозам стала рашэнне суда: 10 сутак і 700 тысячай штрафу. Судзьдзя вынесла гэтае рашэнне ў адсутнасць адказыніка (Левінау загадзя апавясьціў яе, што на судзе ў той дзень быць ня зможа), што зьяўляецца супрацьзаконным.

Спрабуючы дамагчыся адмены незаконнага рашэння суда, Левінау 15 ліпеня пабываў на прыёме ў пракурора Віцебскай вобласці Генадзя Дыско. Прокурор абяцаў разабрацца. Аднак на выхадзе з будынку абл-пракуратуры праваабаронцу сталі затрымоўваць супрацоўнікі міліцыі, дэмантруючы пастанову суда аб 10 сутках арышту. Левінай паспрабаваў зноў патрапіць да пракурора, у выніку затрымлівалі праваабаронцу яшчэ і съпецназаўцы.

У РАУС Левінаву стала дрэнна, і "хуткая" адvezла яго у 2-ю Гарадзкую клінічную лякарню Віцебску. Дзяжурны кардыёлаг Валянціна Камоска, перамовіўшыся з кімсьці па тэлефоне, ... адмовілася шпіталізаваць праваабаронцу. Выходзячы з лякарні, праваабаронца зьненпрытомней, у сябе ён прыйшоў толькі праз некалькі гадзінай у палаце рэанімацыі.

I, на жаль, гэта ня першы выпадак,

калі Паўлу адмаўляюць у медыцынскай дапамозе на працягу гэтай цяжбы. Першы раз "хуткую" выклікалі ў РАУС яшчэ ў той злапомны дзень, калі праваабаронца нібы брыдкасплююці. Тады медыкі не дазволілі адправіць Левінава на нары, аднак 16 ліпеня яго павезылі ў аддзяленыне проста з палаты рэанімацыі. Начальнік медыцынскай часткі 2-й Гарадзкой клінічнай лякарні Віцебску Алены Мамчур адмовілася адказаць на пытаньне старшыні РПГА "Беларускі Хельсінскі Камітэт" Алега Гулака аб tym, ці можа Павел адбываць пакаранье пры тым стаНЕ здароўя, у якім знаходзіцца цяпер.

Мы просім Вас не застацца абыякавымі.

1. З'яўрніцеся да пракурора Віцебскай вобласці Генадзя Дыско і яго памагатых з просьбай правесыці праверку законнасці затрымання Паўла Левінава і забяспечыць абарону яго правоў. Тэлефон Генадзя Дыско +37521 227 40 60

2. З'яўрніцеся да начальніка медыцынскай часткі 2-й Гарадзкой клінічнай лякарні Віцебску Алены Мамчур з пытаньнем, ці можа Павел Левінай адбываць пакаранье ў тым стаНЕ здароўя, у якім знаходзіцца цяпер. Тэлефон Алены Мамчур +37521 234 09 32

З павагай,
Старшыня РПГА
"Беларускі Хельсінскі
Камітэт"
Алег ГУЛАК.

Звалъненьні, запалохваньні, арышты – такі вынік першых тыдняў выбарчай кампаніі

7 ліпеня падчас прэс-канферэнцыі, якая адбылася ў сядзібе Партыі БНФ, лідэры Аб'яднаных дэмакратычных сілаў распавялі пра факты ўціску рэгіянальных уладаў на актывістаў, якія маюць намер узяць актыўны ўдзел у кампаніі па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Национальнага сходу Беларусі.

Не пасьпела пачацца выбарчая кампанія, як улады далі зразумець, што не пакінуць па-за ўвагаю тых людзей, якія пажадалі вылучацца кандыдатамі ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў ад апазіцыі. Першымі актамі такога ўдзеяньня сталі непрацягі працоўных контрактаў, звалъненьні з працы тых, чые імёны апынуліся ў адзіным съпісе прэтэндэнтаў у кандыдаты ад кааліцыі Аб'яднаных дэмакратычных сілаў. Алеся Мех з Кобрыну, сябра Партыі БНФ, інжынер Кобрынскага ўпраўлення магістральных газаправодаў, які адпрацаваў там больш за чатыроццаць гадоў, чалавек з дзявятым вышэйшимі адукациямі, пазбаўлены працы ад 1 ліпеня. Калі яго выклікалі да кіраўніцтва ўпраўлення, то ў прысутнасці начальніка мясцовага аддзялення КДБ паставілі ультыматум: альбо ты адмаўляйся балатавацца, альбо з табой не працягнучь контракт, як тое, урэшце рэшт, і адбылося.

“Падчас гэтай размовы мяне таксама папярэдзілі, што, калі я буду балатавацца, то потым я нідзе не знайду працу – ні ў прыватных сектары, ні на дзяржпрадпрыемствах”, – паведаміў патэнцыйны кандыдат у дэпутаты парламенту.

Але ня толькі самога Алеся Меха

тычыліся пагрозы. Яго запрасіў на размову памочнік дзейнага дэпутата Палаты прадстаўнікоў Віктара Кучынскага Юры Філіповіч, які абяцаў дапамогу ў тым выпадку, калі спадар Мех адмовіцца ўдзельнічаць у выбарах. Аднак здзвін Алеся Меха на гэту. “Ён мне сказаў: калі ты ня здымеш сваю кандыдатуру, мы звольнім тваю жонку, – распавёў актыўіст. – Ёсьць тэлефон, зараз мы патэлефануем кіраўніку аддзелу адукациі, і ў тваёй жонкі таксама будуць проблемы”.

Аналагічны лёс напаткаў яшчэ аднаго актыўіста БНФ Леаніда Аўтухова. Як адзначаў старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька, ужо цяпер кіраўніцтва АДС змушана пераглядаць адзіны съпіс сваіх кандыдатаў на выбары. “Святлану Панамарова, якая знаходзіцца на дзяржаўнай службе, падверглася ўціску, – распавёў палітык. – Яе паставілі перад фактам: альбо яна не балатуеца, альбо з ёй не падпісаюць контракт. Канешне, у гэтай сітуацыі мы былі змушаныя выходзіць, у першую чаргу, з інтарэсаў асобы, і яна выйшла з адзінага съпісу”.

Анатоль Лябедзька прывёў яшчэ шэраг прыкладаў ўціску на дэмакратычных актыўістаў, якіх мясцовыя ўлады змушаюць адмовіцца ад удзелу ў выбарчай кампаніі. Так, пасыля вылучэння назіральнікам у Цэнтрывыбаркам быў затрыманы і па надуманых прычынах асуджаны на сем сутак адміністрацыйнага арышту сябра паліттады АДС, намеснік старшыні арганізацыі “Маладыя дэмакраты” Міхаіл Пашкевіч. Падат-

ковая інспектцыя зынянацку пачала моцны прэсінг актыўіста партыі з чарнобыльскай зоны – з гораду Брагіну Леніда Судаленкі; аналагічны выпадак здарыўся з яшчэ адным актыўістам Мікалаем Гаўрыленкам. А ў прадпрымальніка з Баранавічай Мікалаем Чарнавуса ўлады паабязцілі адбараць замлю, выдзеленую пад будаўніцтва крамы.

А яшчэ, распавёў Анатоль Лябедзька, у дэмакратычных актыўістай міліцыянты пачынаюць высьвятляць, дзе тыя былі ў ноч з 3-га на 4-га ліпеня, падчас трагічных падзеяў у беларускай сталіцы. “Я ня ведаю, ці гэта ініцыятыва з Менску, ці гэта вар’яцтва на ўзроўні рэгіёнаў, – адзначыў кіраўнік АДС. – Ім кажуць, што калі вы будзеце займацца нейкай актыўнай палітычнай дзейнасцю, уваходзіць у склад камісіяў ці ўдзельнічаць у выбарах, то мы вас можам зрабіць тэрарыстамі і звязаць са справай выху, які адбыўся ў Менску”.

Паводле словаў першага намесніка старшыні Партыі БНФ Вінцuka Вячоркі, напярэдадні ўся гэта інфармацыя была даведзеная да ведама дэлегацыі Еўрапейскай Камісіі на чале з кіраўніком палітычнага аддзелу Генеральнага сакратарыяту Еўрапейскага саюзу Хельгай Шмідт (дэлегацыя Еўракамісіі цяпер знаходзіцца ў Беларусі і аблікоўвае пытанні будучых выбараў як з апазіцыяй, гэтак і з афіцыйным Менскам).

“Мы назвалі ўчора гэтыя канкрэтныя факты і канстатавалі, што тое, што робіцца, на жаль, ужо сёняня вымушае нас гаварыць пра недэмакратычнасць канцэктру, у якім адбываецца выбарчая кампанія”, – сказаў першы намеснік старшыні Партыі БНФ.

“Мы падкрэслі, што ўлады сёняні могуць даваць абя зані, што ў нас ёсьць пакет патрабаванняў працэдурнага кшталту, які ўключае ў сябе рэгістрацыю кандыдатаў адзінага съпісу, плюралістычнае фармаванне выбарчых камісіяў усіх узроўніяў, рэальную магчымасць працаўца з людзьмі, – адзначыў Вінцук Вячорка. – Але да выбарчых патрабаванняў, да патрабаванняў, звязаных з аценкою меркаваных выбараў, напрамую таксама адносіца адсутнасць страху ў грамадзстве, адсутнасць палітычнага, адміністрацыйнага і любога іншага перасьледу ўсіх уключаных у гэтую кампанію”.

Удзельнікі прэс-канферэнцыі адзначалі, што ніякія спробы ўладаў супрацьпаставіць суб'ектаў кааліцыі Аб'яднаных дэмакратычных сілаў адно адному на будуць мець поспеху. Лідэры АДС яшчэ раз зьвярнулі ўвагу ўладаў на небяспеку выкарыстоўваць трагедыю, якая адбылася ў Менску ў ноч на 4-га ліпеня, у палітычных мэтах дзеля распальвання варожасці і перасьледу палітычных апанентаў дзейнае ўлады.

У такіх умовах свободная і справядлівая выбарчая кампанія немагчыма!

Заява Прэзідыму Палітычнай Рады Аб'яднаных дэмакратычных сілаў Беларусі

Замест таго каб шукаць сапраўдныя злачынцаў, улада пачала выкарыстоўваць выбух у Менску 4 ліпеня для расправы з палітычнай апазіцыяй. Па стане на раніцу 11 ліпеня 2008 году арыштавана 16 чалавек, прычым бальшынню сярод іх складаюць актыўісты і шараговыя сабры розных дэмакратычных палітычных партыяў і грамадзкіх ініцыятыў, сабры выбарчых штабоў кандыдатаў адзінага съпісу АДС. Маладых актыўістаў тэрарызуюць, затрымліваюць за пратэст супраць рэпрэсіяў. У краіне падчас выбарчай кампаніі запаноўвае атмасфера беспакаранага беззаконья.

На жаль, непрадуманыя заявы некаторых еўрапейскіх палітыкаў пра “зъмякчэнне” палітычнага рэжыму ў Беларусі, спадзевы перавесці дачыненіні з афіцыйным Менскам на камерцыйную аснову далі ўладзе магчымасць спадзяўца на аўтаматычнае прызнаньне будучай выбарчай кампаніі як адпаведнай міжнародным стандартам.

Прэзідым АДС заяўляе, што ва ўмовах масавых рэпрэсіяў пад выглядам распъяследавання падзеяў 4 ліпеня ніякая свободная і справядлівая выбарчая кампанія немагчыма. Мы патрабуем неадкладнага вызвалення невінаватых людзей і спынення рэпрэсіяў. Зьвяртаем увагу беларускага грамадзтва ѹ міжнароднай супольнасці на поўную неадпаведнасць паміж заявамі А.Лукашэнкі пра жаданье правесці празрыстыя і справядлівыя выбары ды атмасферай цынізму і страху, створанай у краіне.

Зъвяртаемся да Генеральнага праクтора Беларусі з патрабаваннем неадкладнай сустрэчы з кіраўніцтвам дэмакратычных палітычных партыяў з мэтай спынення палітычных рэпрэсіяў.

Заклікаем БДПЧ АБСЕ разгледзець магчымасць адмовы ад прыслання міжнародных назіральнікаў у Беларусь, калі дэмакратычныя актыўісты на будуць вызвалены і рэпрэсіі ня будуць спынены ў самы бліжэйшы час.

У выпадку працягу рэпрэсіяў АДС разглядае магчымасць прыняць рашэнне пра зъмену фармату ўдзелу у выбарчай кампаніі.

Сфармавалі загадзя?

Працэдура фармаваньня акруговых камісіяў засталася закрытай для грамадзянскай супольнасці

Вылучэнне і фармаваньне акруговых выбарчых камісіяў

Згодна з Каляндарным планам па правядзеніі выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў, які быў зацверджаны Пастановай Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па правядзеніі выбараў і рэспубліканскіх рэферэндумаў, вылучэнне прадстаўнікоў у акруговыя выбарчыя камісіі павінна было пачацца 26 чэрвеня 2008 г. і скончыцца не пазней за 11 ліпеня 2008 г. уключна.

Улічваючы выключную ролю акруговых выбарчых камісіяў пры арганізацыі і правядзеніі выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў, пытаньне фармаваньня акруговых камісіяў выклікала вялікую дыскусію.

Палітычныя партыі, якія ўваходзяць у кааліцыю Аб'яднаных дэмакратычных сілаў (АДС), склалі адзіны съпіс кандыдатаў на вылучэнне ў склад акруговых выбарчых камісіяў, які быў зацверджаны Палітрайдай АДС 8 чэрвеня 2008 г. Съпіс фармаваўся па наступных крытэрах: наяўнасць досьведу працы ў дзяржаўных структурах, грамадзка-палітычны статус, месца працы, адукацыя. У дадзены съпіс увайшли 110 чалавек, сярод якіх такія вядомыя грамадзка-палітычныя дзеячы, як Станіслаў Шушкевіч, Мечыслаў Грыб, Аляксандр Сасноў, Павел Казлоўскі, Леў Марголін і інш.

Пры гэтым Палітрайд АДС заявіла, што пытаньне ўключэння ці неўключэння кандыдатураў з адзінага съпісу дэмакратычнай кааліцыі стане адной з умоў прызнання ці непрызнання парламенцкіх выбараў міжнароднай супольнасцю. Лідэр АГП Анатоль Лябедзька выказаў меркаванье аб tym, што ў выпадку неўключэння ў склад акруговых выбарчых камісіяў членаў партыяў, якія ўваходзяць у АДС, будзе разгледжаны варыянт зьяўцца кандыдатаў і правядзеніе кампаніі байкоту выбараў.

У сваю чаргу старшыня Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па правядзеніі выбараў і рэспубліканскіх рэферэндумаў Лідзія Ярмошына заяўляла, што пажаданні Аб'яднаных дэмакратычных сілаў аб уключэнні іх прадстаўнікоў у склад акруговых выбарчых камісіяў, магчыма, будуць улічвацца. Па яе словам, "Лукашэнка станоўча выказаўся адносна таго, каб члены палітычных партыяў былі ўключаны ў склад акруговых выбарчых камісіяў. Зразумела, з улікам таго, ці ёсьць у дадзеных асобаў досьвед працы і іншыя перавагі, у тым ліку палітычна сьпеласць."

Аб вылучэнні сваіх прадстаўнікоў у склад акруговых выбарчых камісіяў заяўляла і кіраўніцтва нядайна створанага грамадзкага аб'яднання "Белая Русь". Паводле інфармацыі намесніка старшыні аб'яднання Аляксандра Шадзько ў акруговыя камісіі было вылучана 110 чалавек.

14 ліпеня 2008 г. адбыліся сумесныя пасяджэнні Прэзідыумаў абласных выканаўчых камітэтаў і абласных Саветаў дэпутатаў, Менскага гарадзкога выканаўчага камітэту і Менскага Савету дэпутатаў.

На гэтых пасяджэннях разглядалася пытаньне аб фармаваньні акруговых выбарчых камісіяў. Рашэннемі дадзеных органаў мясцовага кіравання былі створаныя 110 акруговых выбарчых камісіяў. Усяго суб'ектамі, якім паводле выбарчага заканадаўства нададзена права вылучаць прадстаўнікоў у акруговыя камісіі (грамадзяне, працоўныя калектывы, грамадзкія аўтарытаты і палітычныя партыі), было вылучана 1853 прэтэндэнты. Варта нагадаць, што максімальная колькасць сяброў акруговых камісіяў складае 1432 чалавекі.

Па словам сакратара Цэнтральнай камісіі Мікалая Лазавіка, у склад акруговых камісіяў вылучана 1853 прадстаўнікі. "Сярод вылучэнцаў лідзіруюць прадстаўнікі грамадзянства – 39,8 %, на другім месцы – прадстаўнікі грамадзкіх аўтарытатыў (25,5%), на трэцім месцы – палітычных партыяў (20%) і працоўных калектываў (14,7%)" – паведаміў М.Лазавік.

Ён адзначыў, што "палітычныя партыі, якія пазіцыяніруюць сябе як апазіцыйныя", вылучылі ў склад акруговых камісіяў 118 чалавек (31,9% усіх прадстаўнікоў, вылучаных палітычнымі партыямі). "Яшчэ 18 чалавек вылучылі ад грамадзкага аўтарытату БНФ "Адраджэнне". Гэта 3,8 % прадстаўнікоў, вылучаных грамадзкімі аўтарытатыў", – сказаў М. Лазавік.

Такім чынам, разам Аб'яднаныя дэмакратычныя сілы вылучылі 136 чалавек.

Па ягоных словаах, найбольшая колькасць прадстаўнікоў ад палітычных партыяў вылучана Кампартыяй Беларусі – 91 чалавек (24,5 % усіх партыйных вылучэнцаў) і Беларускай аграрнай партыяй – 62 (16,7). Ад Аб'яднанай грамадзянскай партыі было вылучана 50 чалавек (13,5%), ад Партыі БНФ – 34 (9,2%).

Сярод грамадзкіх аўтарытатыў 109 чалавек (23,2% вылучэнцаў ад грамадзкіх аўтарытатыў) вылучана БРСМ, грамадзкае аўтарытатыўне "Белая Русь" прапанавала 94 прадстаўнікі (19,4%), Беларуское грамадзкае аўтарытатыўне ветэранаў вылучыла 71 прадстаўніка (15,2%).

Трэба адзначыць, што, як і ў папярэдняй выбарчай кампаніі, на сумесных паседжаннях Прэзідыумаў абласных выканаўчых камітэтаў і абласных Саветаў дэпутатаў не запрашаліся прэтэндэнты, вылучаныя ў склад камісіяў, ім не паведамлялася аб выніках разгляду іх заяваў аб вылучэнні. На паседжаннях адбывалася толькі фармальнае зацвярджэнне складаў акруговых камісіяў,

без аблескаваньня кандыдатураў, якія былі вылучаны ў іх склад. Гэтая акалічнасць съведчыць аб тым, што съпісы акруговых камісіяў былі сфармаваныя загадзя. Незразумелым, як і падчас папярэдніх выбарчых кампаніяў, застаўся крытэр, якім кіраваліся аблескаваньні і аблескеты пры фармаваньні акруговых камісіяў.

У шэрагу аблесцей было адмоўлена ў прысутнасці прадстаўнікоў грамадзянскіх СІІ на паседжаннях абласных выканкамаў і абласных Саветаў. Так, нематывавана было адмоўлена ў прысутнасці на сумесным паседжанні Менскага аблеснога выканкама і аблеснога Савету прадстаўніку РГА "Беларускі Хельсінскі камітэт" Леаніду Мархотку. Таксама быў дапушчаны на паседжанне Менгарвыканкаму і Менскага гарадзкога Савету дэпутатаў прадстаўнік БХК Уладзімір Осічык. Аналагічная сітуацыя склалася і ў Віцебскай вобласці, дзе прадстаўнік БХК Васіля Берасьнева і Вадзіма Баршчэўскага не дапусцілі на сумеснае паседжанне аблеснога і выканаўчага камітэту Віцебскай вобласці, права прысутнічаць на гэтым паседжанні таксама быў пазбаўлены прадстаўнік незалежнага СІІ Петрушэнка.

Акрамя таго, было адмоўлена ў прадстаўленні інфармацыі аб фармаваньні акруговых камісіяў прадстаўнікам палітычных партыяў АГП, БНФ, ПКБ, якія вылучалі сваіх прадстаўнікоў у склад акруговых камісіяў г. Менску і Менскай вобласці.

Таксама было адмоўлена ў прадстаўленні інфармацыі аб выніках фармаваньня акруговых камісіяў прадстаўнікам БХК, і іншымі суб'ектамі прадстаўніку гарадзенскай вобласці.

Ціавая акалічнасць назіралася на Гарадзеншчыне пры рэгістрацыі кандыдатаў у акруговыя камісіі, вылучаных дэмакратычнымі партыямі. Незалежна ад дня падавання пратаколаў аб вылучэнні, практычна ўсе кандыдаты ў камісіі ад Аб'яднаных Дэмакратычных Сілаў рэгістраваліся пад адным і тым жа нумарам – 17. Гэты факт наводзіў на падазрэнне, што съпісы сяброў акруговых камісіяў мясцовая ўлада зацвердзіла загадзя і фактычна склады камісіяў ужо былі сфармаваныя. Паседжанне ў аблескаваніе на выніках фармаваньня акруговых камісіяў па папярэдній інфармацыі павінна было адбыцца а 10-й гадзіні. У Гарадзенскім аблескаваніе катэгарычна адмовіліся паведаміць пра ўключэнцаў ці неўключэнцаў вылучэнцаў у акруговыя камісіі ад Аб'яднаных Дэмакратычных Сілаў (палітычных партыяў, якія ўваходзяць у АДС). На шматлікіх тэлефонаваньнях саміх вылучаных асобаў, старшыня аблеснога структурнага падраздзялення ў акруговыя камісіі ад Аб'яднаных Дэмакратычных Сілаў (палітычных партыяў, якія ўваходзяць у АДС). На шматлікіх тэлефонаваньнях саміх вылучаных асобаў, старшыня аблеснога структурнага падраздзялення ў акруговыя камісіі ад

прадстаўніка аблыванкаму Леаніда Ермантовіча была адмова ў афіцыйнай інфармацыі, чыноўнік раіу толькі адно – чытаць мясцовую прэсу, дзе будзе надрукаваны склад камісіяў.

Ніводнаму з удзельнікаў маніторынгу па Магілёўскай вобласці не ўдалося патрапіць на паседжаньні працоўных калектываў па вылучэнні ў члены акруговых камісіяў ці даведацца ад службовых асоб абласных выканаўчых камітэтаў, Саветаў дэпутатаў аб месцы і часе правядзення такіх сходаў. Ніводны з тых, хто па пасадзе павінен ведаць аб правядзеніі такіх сходаў, не здолеў назваць ніводнага месца іх правядзення.

Адмова ў доступе грамадзянам, дэлегаваным грамадзкім арганізацыямі, на паседжаньні абласных выканакамаў і абласных Саветаў і адмова ў прадстаўленні ім інфармацыі аб складзе створаных камісіяў, безумоўна, зьяўляецца парушэннем прынцыпу галоснасці пры правядзеніі выбараў. Так, у адпаведнасці з арт. 13 Выбарчага кодэкса Рэспублікі Беларусь падрыхтоўка і правядзенне выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў ажыццяўляецца адкрыта і галосна.

Працягваецца адзначаная на зіральнікамі на мінулых выбарах тэндэнцыя вылучаць шляхам збору подпісаў кіраўнікоў дзяржаўных арганізацыяў і ўстановаў, прадстаўнікоў структураў мясцовай выканаўчай улады: у камісію Баранавіцкай-Захадній акругі № 5 – Пузікаў С. В. (сьпецыяліст аддзелу ідэалагічнай работы); у камісію Брэсцкай-Усходній выбарчай акругі № 3 – Сьвінко В. Г. (намеснік камандзіра вайсковай часткі) ды інш. З-за таго, што ў органах, якія ўтвараюць камісіі, адмаяліліся паказваць заявы з подпісамі грамадзянай за кандыдатаў у камісіі, можна зрабіць высновы аб выкарыстанні пры вылучэнні шляхам збору подпісаў адміністрацыйнага рэсурсу. Таксама гэта ўскосна пацьвярджаецца значным прадстаўніцтвам у акруговых сельскіх камісіях членай, вылучаных шляхам збору подпісаў: камісія Баранавіцкай сельскай акругі № 7 – 7 чалавек (54%). Сярод вылучаных у яе шляхам збору подпісаў: Кунцэвіч А. К. (начальнік арганізацыйна-кадравага аддзелу Ляхавіцкага райвыканкаму); Каўбаса Л. В. (начальнік аддзела ідэалагічнай працы Ляхавіцкага райвыканкаму); Бурак М. І. (начальнік фонду сацыяльнага забесьпячэння Ляхавіцкага раёну). У акруговую Івацэвіцкую камісію №11 шляхам збору подпісаў вылучаны 4 чалавекі (31%). Сярод іх – Пішч М. В. (начальнік Ганцавіцкага раённага вузла сувязі, кіраўнік раённага ГА “Белая Русь”), Сызранцаў А. К. (начальнік інспектцыі па ахове прыроды Ганцавіцкага раёну, кіраўнік прапрэзідэнцкай арганізацыі “Цытадэль”), Куіс Т. П. (дырэктар наўроўчай канторы).

Удзельнікі маніторынгу звязаць увагу, што прадстаўнікі прайадавых структур вылучаліся ў склад камісіяў, выкарыстоўваючы розныя шляхі, прадугледжаныя выбарчым заканадаўствам.

У некаторых рэгіёнах удзельнікі

маніторынгу адзначаюць стварэнне структураў па правядзеніі выбараў, якія не прадугледжаныя выбарчым заканадаўствам. Так, у Жодзінскай выбарчай акруге №66 на першым паседжанні старшынёй камісіі быў абраны Пугач А.С. (зьяўляецца старшынёй Жодзінскага гарсавету дэпутатаў). У сваім выступе ён адзначыў: “Паралельна стварэнню АВК створаны і гарадскі штаб па правядзеніі выбараў, з якім мы будзем працаўваць сумесна, каб належна правесыці выбараў”.

Вынікі фармавання акруговых выбарчых камісіяў

Па нашай інфармацыі, у склад створаных акруговых выбарчых камісіяў увайшлі наступныя прадстаўнікі палітычных партый (гл. табліцу):

**Табліца складу прадстаўнікоў апазіцыйных палітычных партый
у акруговых выбарчых камісіях пад час выбараў
дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў у 2008 г.**

Партыя БНФ	АГП	ПКБ	БСДП (Г)	БСДГ
Вылучана 51	Вылучана 50	Вылучана 18	Вылучана 15	Вылучана 2
г. Мінск	2	1	4	1
Мінская вобл.	2	3	2	0
Віцебская	1	1	2	0
Гомельская	0	3	0	0
Гродзенская	0	1	1	0
Брэсцкая	2	2	1	1
Магілёўская	1	0	1	0

Высновы:

Фармаванне акруговых выбарчых камісіяў адбывалася фармальна: кандыдатуры, вылучаныя ў камісіі, не абыяркоўваліся і не запрашаліся на пасяджэнні, ім не паведамлялася аб выніках разгляду іх кандыдатураў.

Як і у папярэднія выбарчыя кампаніі, засталіся незразумелымі крытэрыі адбору прэтэндэнтаў у склад выбарчых камісіяў. Адсутнасць таіх ясна сформуляваних крытэраў дазваляе мясцовым органам улады (аблыванкамам і аблсаветам) ствараць акруговыя камісіі, зыходзячы з прынцыпу падкантрольнасці.

Трэба адзначыць, што грамадзяне, якім адмовілі ў уваходжанні ў склад акруговых камісіяў, фактычна пазбаўленыя магчымасці аблкардзіць рашэнне органаў, якія стварылі камісіі, у тым ліку і ў судовым парадку. У адпаведнасці з часткай 4-й арт.122 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь рашэнні мясцовых органаў улады могуць быць аблкардзаны ў судовым парадку. Аднак на практыцы суды не прымаюць падобныя скаргі да сваёй вытворчасці.

У большасці выпадкаў (у чатырох з шасці абласцей) на сумесныя пасяджэнні аблыванкамамаў і аблсаветаў не былі дапушчаны прадстаўнікі грамадзкіх аўяднанняў, дэмакратычных партый і CMI. Такім чынам, паўтарылася практыка папярэдніх выбарчых кампаніяў, калі такія важныя мерапрыемствы выбарчай кампаніі, як фармаванне акруговых камісіяў, праходзяць непразрыста, без удзелу прадстаўнікоў грамадзкасці.

Як станоўчы факт можна адзначыць павялічэнне колькасці прадстаўнікоў апазіцыйных партый і гра-

мадзкіх аўяднанняў, якія ўвайшлі ў склад акруговых выбарчых камісіяў. Так, падчас папярэдніх выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў у 2004 г. у склад акруговых выбарчых камісіяў увайшлі 22 прадстаўнікі апазіцыйных партый і аўяднанняў, а ў гэтым годзе ў склад акруговых камісіяў падрапіла 38 прадстаўнікоў палітычных партый, якія ўваходзяць у АДС, што склала 32% ад вылучаных імі (118 чалавек) і 2,2% ад увайшоўшых у склад камісіяў.

Треба адзначыць, што палітычныя партыі, якія ўваходзяць у АДС, працавалі ўключыць па адным прадстаўніку ў склад кожнай акруговай камісіі. Імі быў складзены съпіс са 110 прэтэндэнтаў у камісіі. Гэтае падрабаванье разглядалася як мінімальная ўмова апазіцыйных партый у галіне

дэмакратызацыі выбарчага працэсу, аднак яно засталося не выкананым.

Як і падчас папярэдніх выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў, большасць члену акруговых выбарчых камісіяў прадстаўляюць сябры прайадавых палітычных партый і грамадзкіх аўяднанняў (КПБ, РГА “Белая Русь”, БРСМ), прадстаўнікі органаў, якія стварылі камісіі, члены працоўных калектываў. Пры гэтым у большасці выпадкаў старшынямі камісіяў, намеснікамі старшыняў і сакратарамі акруговых выбарчых камісіяў абрания прадстаўнікі мясцовых органаў улады, кіраўнікі дзяржаўных прадпрыемстваў і ўстановаў.

Удзельнікамі маніторынгу адзначаюць факты стварэння “штабоў па правядзеніі выбараў” і “рабочых груп”, створаных пры органах мясцовых выканаўчых улад. Варта адзначыць, што выбарчым заканадаўствам не прадугледжана стварэнне такіх органаў, невядомыя таксама іх пайнамотцы і кампетэнцыя. Стварэнне дадзеных органаў выклікае заклапочанасць тым, што яны могуць выкарыстоўвацца мясцовымі выканаўчымі органамі ўлады ў мэтах кантролю над выбарамі.

Такім чынам, працэдура фармавання выбарчых камісіяў засталася нязменнай, органы ўлады не прадэмантравалі зъмены ў сваім падыходзе да фармавання камісіяў. Акруговыя выбарчыя камісіі не прадстаўляюць шырокія колы грамадзтва, усіх удзельнікаў выбарчага працэсу. Прадстаўленне апазіцыйных партый у складзе камісіяў па-ранейшаму залежыць ад волі мясцовой улады, а сама працэдура фармавання зьяўляецца закрытай для грамадзянскай супольнасці.

Міліцыя пакуль "бездапаможная"

Брудныя тэхналогіі ціску на дэмакратычнага прэтэндэнта ў кандыдаты ў Смаргоні

Ірына Вештард 21 ліпеня падала ў Смаргонскую акруговую камісію заяву аб рэгістрацыі ініцыятыўнай групы. На наступны дзень – 22 ліпеня паміж 16.00 і 17.00 дзьверы ў яе кватэр у аказаліся размаляванымі чорнаю фарбай. У гэтую ж ноч невядомыі быў папаваны замок.

Калі 23 ліпеня апоўдні спадарыня Ірына выходзіла з кватэры, дык не змагла уставіць ключ у вонкавую скважыну – верагодней за ёсё туды залілі клей. Міліцыянты, якія прыбылі на месца здарэння, дапамаглі пераставіць замок. А ўначы з 23 на 24 ліпеня жанчыну разбудзіў моцны гракат. Адразу яна вырашыла, што гэта зваліўся вазон з кветкамі – таёкое ўжо здаралася. Але, зайшоўшы ў залу, яна пабачыла на падлозе камень і пабітае шкло, а адхінуўшы фіранкі – дзірку ў шыбе і трэшчыны, якія ад яе разыходзіліся. А палове на другую ночы камень разъబіў двайнное шкло вакна і трапіў у пакой. Па ўсіх трох фактах Ірына Вештард выклікала міліцыю, але плёнту тое не прынесла – хоць міліцыянты і зафіксавалі ўсе гэтыя выпадкі, склаўшы адпаведныя пратаколы, пры гэтых яны фатаграфавалі кватэру. Па слоўах спадарыні Ірыны, яна ня мае асабістых ворагаў, якія б ёй помсьцілі, і здарэнні яна лічыць палітычна матываваным тэрарызмам. На яе, жанчыну, вырашылі аказаць такі моцны ціск, але спн. Вештард заявила, што ні ў якім разе не здыме сваёй кандыдатуры.

Новы віток ціску пачаўся 25 ліпеня адразу двума здарэннямі. Увесь дзень мабільны тэлефон спадарыні Ірыны быў "атакаваны" тэлефанаваньнямі ад мужчынаў. Усе яны знайшлі яе нумар на інтэрнэт-старонцы ў разыдзеле "інтый".

30 ліпеня ў Смаргоні зявіліся ілжывыя ўлёткі ад імя кірауніка ініцыятыўнай групы прэтэндэнта ў кандыдаты Ірыны Вештард – праваабаронцы Аляксандра Дзяргачова. Ва ўлётцы гаворыцца: "Моей колеге по правазахоўчай деятельности Ірине Вештард требуется материальная помощь. Ирина Вештард

из-за отсутствия достойных должностей не работает уже 12 лет. Ее деятельность в составе оппозиционной партии А. Козюлина не дает желательных доходов. А Ирине необходимо вести избирательную кампанию и стать депутатом, чтобы защищать ваши права. Обращаюсь ко всем гражданам, которым небезразлична судьба страны, сдать в поддержку Ирины Вештард по 10 тыс. руб. Обращайтесь ко мне по телефону (номер)".

Гэтая ўлётка стала рэакцыяй на зварот А. Дзяргачова да смаргонцаў пра маральную падтрымку Ірыны Вештард, на якую аказваеца небывалы ціск з моманту рэгістрацыі ініцыятыўнай групы. У сваім звароце праваабаронца ўказаў: "Ціск аказваеца фактычна крымінальнымі метадамі... Каму выгодныя садысцкія методы барацьбы з Ірынай Вештард, якія бескампромісна адстойвае інтарэсы людзеў? Лічу, што дзеяньні злачынцаў зьяўляюцца палітычна матываванымі. Міліцыя пакуль бездапаможная, хаця па кожным такім факце праінфармавана. Тых грамадзян, якія валодаюць інфармацый пра злачынцаў, прашу паведамляць мне па тэлефоне (нумар) ці па тэлефоне 102. Праваабаронца А. Дзяргачоў".

Нагадаем, что з часу рэгістрацыі ініцыятыўнай групы на Ірыну Вештард абрыйнушыся цэлы шквал праекцыяў і злачынных дзеяньняў. Ёй

пашкодзілі дзьверы – расфарбавалі чорнай фарбай і сапсавалі замок, унаучы разъబілі шыбу каменем, а нумар мабільнага тэлефону зымясьцілі на інтэрнэт-старонцы ў разыдзеле "інтый". Затым па Смаргоні невядомымі былі распайсюджаныя ўлёткі, у якіх ад імя праваабаронцы і грамадзкай актывісткі Ірыны Вештард заклікаліся ахвяраваць на яе перадвыбарчу дзеяньніцу па 5 тысячаў беларускіх рублёў".

УВАЖАЕМЫЕ ИЗБИРАТЕЛИ

По Смаргонскому избирательному округу намерена выдвигаться в депутаты член оппозиционной партии А.Козюлина **Вештард Ирина Зеноновна**.

Просьба всех активных граждан оказать материальную помощь И.Вештард в размере 5 тысяч рублей в проведении избирательной кампании.

За справками обращаться по адресу: г.Сморгонь, ул.Заводская, д.56, к.3, кв.11, тел. 3-62-56

Пракуратура съведкаў выклікаць "забыла"

Падчас збору подпісаў Аляксей Паўлоўскі з Магілёву сутыкнуўся з неардынарнай ситуацыяй, якая пазней паўтарылася шмат разоў. Справа ў тым, што некаторыя жыхары дамой адмовіліся даваць за яго свае подпісы, матывуючы гэта тым, што дырэктар сярэдняй школы №33 спадар Нікіфарэнка яшчэ да пачатку выбарчай кампаніі склікаў паседжаныні бацькоў, на якіх паведамляў ім і школьнікам, што спадар Аляксей Паўлоўскі дармаед, два гады нідзе не працаў і жыў за кошт дзіцячых дапамог і што за яго ня варта ні падпісвацца, ні галасаваць.

З гэтай нагоды спадар Паўлоўскі падаваў скаргу ў Пракуратуру, якую падпісала 10 бацькоў школьнікаў, але суд і Пракуратура адмовіліся разглядаць гэту справу з-за таго, што факты не пачывердзіліся, бо супрацоўнікі Пракуратуры выклікалі на размову дырэктара школы, які сказаў, што нічога такога не рабіў, а тых, хто быў съведкам ягоных выкаваньняў, Пракуратура чамусыці выклікаць "забыла".

"Мне вельмі крываўна, – гаворыць Аляксей, – бо факт майго беспрацоўчага сапрайду мей месца. Але гэта

было выкліканы май незаконным звалненнем з працы. У гэты час я ні ў якім разе ня жыў за сацыяльную дапамогу дзяцей. Я выйграў 10 судоў па справе свайго незаконнага звалненння, і будаўнічы трэст №12, месца май быў працы, на працы дзвух гадоў выплочваў мне грашовую кампенсацыю. Акрамя гэтага, у мяне ёсьць кавалак зямлі, на якім я пастаўяна працу".

Аляксей поўны аптымізму і бачыць у чорным піяры добры знак – улада глядзіць на яго з небяспекай, як на патэнцыйнага дэпутата, а здавацца ён не зъбіраецца.

Апазіцыйныя партыі лідзіруюць?

Паводле афіцыйных дадзеных, усяго на регістрацыю ініцыятыўных групаў пададзена 448 заявак. З улікам таго, што ў Палаце прадстаўнікоў 110 месцаў, то сярэдні конкурс па краіне ужо складае каля 4 прэтэндантаў на дэпутацкі мандат.

Рэйтынг лідэраў па заяўках

Ужо сёняня можна канстатаваць, што найбольшы конкурс сярод кандыдатаў будзе ў сталіцы – у сярэднім 6,5 чалавек на адно месца. Самы высокі конкурс за межамі сталіцы ў Магілёўскай вобласці – 4,3 чалавека на месца, самы маленькі ў Берасцейскай і Гарадзенскай – 3 чалавекі.

У ліку партыяў, прадстаўнікі якіх падалі дакументы на регістрацыю ініцыятыўных групаў, лідзіруюць апазіцыйныя. Што тычыцца лаяльных уладзе, то безумоўным лідэрам у гэтай намінацыі зьяўляецца Камуністычная партыя Беларусі. У съпісе заявак на регістрацыю ініцыятыўных групаў яе прадстаўнікі больш за ўсіх астравіціх лаяльных партыяў разам узятых, і роўна столькі ж, колькі ў іх галоўных апанентаў

– апазіцыйнай Партыі камуністаў Беларускай (18 заявак).

На першым месцы па заяўках Аб'яднаная грамадзянская партыя (29), за якой ідзе Партыя БНФ (22). Што тычыцца астравіціх, то прадстаўнікі казулінскай Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) у трох разы больш, чым у шушкевічаўскай партыі "Беларуская сацыял-дэмакратычная Грамада" – 18 і 6 заявак адпаведна. Пакуль партыйных удзельнікаў кампаніі крыху менш за 1/4 ад агульнай колькасці пададзеных заявак на регістрацыю ініцыятыўных групаў.

Цікавыя супернікі

Што тычыцца цікавых персаналіяў, якія ўдзельнічаюць у кампаніі, то сёлета іх надзвычай многа. Назавем толькі некаторых з іх. Активіст руху "За свабоду" Віталь Кааратыш зарэгістраваў ініцыятыўную групу ў Лунінецкай выбарчай акрузе №13. Ягоны брат Іван паведаміў "Нямецкай хвалі" пра паспяховы збор подпісаў. Цікавостка ў тым, што Віталь нядайна тэрмінова быў прызваны на службу ў войска. Калі Віталя

зарэгіструюць кандыдатам, то гэта будзе прэцэдэнт узбелу ў кампаніі салдата тэрміновай службы, але калі ён пераможа, то ў Аўгустайнай зале ўпершыню зьявіцца дэпутат у мундзіры шараговага салдата.

Ня менш цікавы выпадак збыльм краініком "Белага легіёну" Сяргеем Чыславым. Нагадаем, ён разам з паплечнікамі быў затрыманы па падазрэнні ў датычнасці да выбуху на канцэрце ў Дзень незалежнасці, не атрымаў абвінавачаныня і быў вызвалены з-пад варты. Сп. Чыслай знаходзіцца пад падпіскай аб нявыезьдзе і таму ня мае магчымасці вярнуцца ў Москву, дзе апошні час стала жыве.

Чалавек, з якога ўлады спрабавалі ляпіць вобраз тэрарыста, вылучаеца ў сталічным раёне Малінаўка па Ясенінскай выбарчай акрузе №100. У яго ініцыятыўную группу ўваходзіць філософ і метадолаг Уладзімір Мацкевіч. Тому і дэйні дэпутат-камуніст Iгар Карпенка, і прадстаўніца Партыі БНФ Валянціна Свяцкай, якая ідзе па съпісе АДС, атрымалі ў гэтай акрузе ўдвая цікавага суперніка.

Тацяна СЕВЯРЫНЕЦ: "Страх, як бізун, якім палохаюць"

Апазіцыйныя кандыдаты знаходзяцца пад пільнай увагай і моцным прэсінгам уладаў ад самага пачатку выбарчай кампаніі. Так, у Віцебску з вялікімі перашкодамі ўдалося зарэгістраваць ініцыятыўную группу Тацяне Севярынец:

– На людзей, натуральна, ціснуць, бо ўлады ведаюць, што людзі знаходзяцца ў прамой залежнасці ад іх – хто месцам працы, хто жыльлем. Страх, як бізун, якім палохаюць, – гаворыць Тацяна Яўгенаўна. – Адной з сяброў майі ініцыятыўнай групы – Лідзія Карповіч – пагражалі судом і высыленнем з інтэрнату, дзе яна жыве разам са сваімі непаўнагадовымі дзецьмі. Што за людзі да яе прыходзілі – невядома. Але ўрэшце рэшт яна была вымушаная напісаць заяву, у якой указала, што не зьяўляецца сябрам майі ініцыятыўнай групы. І зараз запалоханая жанчына нават не выходзіць на сувязь, яна баіцца са мной сустракацца...

У Віцебскай Горкаўскай акрузе №17, дзе Тацяна Севярынец зъбіраеца вылучацца кандыдатам у дэпутаты, ёй таксама сітуацыю не праяснілі. “Я прыйшла туды, каб даведацца, што за людзі прыходзілі да Лідзія Карповіч, – працягвае Тацяна Яўгенаўна. – Аднак там сказаі, што ім нічога не вядома, і даказаць сам факт ціску на сябра майі ініцыятыўнай групы будзе немагчыма”.

Тацяна Севярынец была вымушаная падаць новы съпіс сваёй ініцыятыўнай групы.

А ёсьць улёткі спадароў Калякіна, Вячоркі. Іх раскідалі ў паштовыя скрыні яшчэ да пачатку вылучэння прадстаўнікі так званых аб'яднаных дэмакратычных сілаў. Гэтая улётка выдадзена ў Казані. Хачу зъвярнуць увагу, што, згодна з беларускім заканадаўствам, уся рэкламная прадукцыя павінна вырабляцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь”.

Вінцук Вячорка так рэагуе на гэтве абвінавачаньне:

“Распаўсюджваць партыйныя матэрыялы фармальна не забаронена ў любы час. Заклікі ў выбарчага харектару ў іх няма. І наогул усе гэтыя абвінавачаныні выглядаюць сымешнымі, калі нашы актыўісткі кідаюць у турмы. Матэрыялы, пра якія ідзе размова, ях ёсьць выбарчыя. А дзе іх выдаваць, любая арганізацыя сама вырашае”.

Тым часам старшыня Цэнтралізованаму Лідзія Ярмошына абвінаваціла некаторых прадстаўнікоў апазіцыі ў тым, што яны друкуюць свае ўлёткі за межамі Беларусі:

“Падчас збору подпісаў забаронена раздаваць улёткі, нейкія пла- каты, якія рэкламуюць патэнцыйнага кандыдата ў дэпутаты. Ініцыятыўная група можа толькі паказваць інформацыйныя матэрыялы, якія характарызуюць кандыдата ў дэпутаты.

Артур ФІНЬКЕВІЧ:

"Мы ўзялі на сябе адказнасьць за будучыню краіны"

З-за актыўнай грамадзкай пазіцыі Артур Фінкевіч правёў больш за два гады ў зняволені, стаўшы адным з рэпрэсаваных на сумленыні сэнняшняй улады.

Як прыйшоў у арганізацыю

Далучыўся Артур да Маладога Фронту яшчэ ў 2001 годзе, падчас кампаніі па выбарах прэзідэнта. Сустрэўшыся з маладафронтайскім лідэрам Паўлам Севярынцам, вельмі ўразіўся яго прамовай і верай у будучыню Беларусі. Пасля гэтага адразу далучыўся да дзейнасьці без якіх-небудзь сумневаў – знайшоў сябе ў працы арганізацыінага аддзела па вулічных акцыях і кампаніях. На пытаньне: "Як зразумеў, што МФ – гэта тваё?", Артур узгадвае 2001 год:

– Калі я прыйшоў, як і тысячи іншых людзей, на Каstryчніцкую плошчу паслья выбараў і пабачыў паразу, то зразумеў: старая апазыцыя да перамогі ня здолъная. Мне ўключылі ў склад Управы, і я стаў займацца працай з рэгіёнамі, паслья ўжо стаў каардынаваць аддзел па масавых акцыях і арганізацыйных кампаніях.

А з 2003 па 2006 год Артур працаваў на сталічным Чэрвеньскім кірмашы, гандлюючы кавай і гарбатай. Напрыканцы 2005 году пад цікам КДБ ён разам з іншымі маладафронтайцамі, якія зараблялі сабе на жыццё такім чынам, быў вымушаны прыпыніць працу. Але і цяпер яго радыя бачыць і сотні гандляроў, прадпрымальнікаў.

Крымінальны перасьлед

Першы раз Артур Фінкевіч патрапіў на суткі ў 2003 годзе – як

Артур Фінкевіч

толькі споўнілася 18 гадоў. Тады яго затрымалі за ўдзел у акцыі 14 лютага "Дзень Святога Валянціна" і кінулі ў вядомую Акрэсцінскую турму. Але гэта не спалахала маладога актыўіста. Артур прымаў удзел і часам сам арганізоўваў шматлікія кампаніі па тэрыторыі краіны: "Беларусь у Еўропу!", "Горад Наш", "Не!" і лжывым рэферэндумам", за якія атрымліваў чарговыя суткі ад беларускіх уладаў.

А напярэдадні выбараў прэзідэнта ў 2006 годзе быў затрыманы падчас нанясення графіці "Мы хочам новага!" і пасаджаны ў СІЗА №1 па вуліцы Валадарскага. Супраць Фінкевіча ўзбудзілі крымінальную справу па факце нанясення надпісу на жылыя і адміністрацыйныя дамы, платы, прыпынкі. Яму пагражала ад 7 да 10 гадоў зняволенія. Але суд прыняў да ўвагі толькі тყя графіці, на месцах якіх Артур і быў затрыманы,

таму прызначыў два гады папрачных работ – так званай "хімі".

З таго часу сачыць за жыццём Артура больш сур'ёзна ўзяліся структуры сыпецслужбай, якія канцрэтиравалі ўсё, што звязана з ім. Напрыканцы 2007 году ўзбуджаная новая крымінальная справа па факце парушэння правілаў адбыцца пакараньня. Суд, які адбыўся напрыканцы 2007 году, вынес Артуру Фінкевічу 1,5 гады зняволенія. Але ўжо ў лютым 2008 году палітвязень быў на свабодзе, што сталася вынікам доўгіх перамоваў беларускай улады з кіраўніцтвам ЗША. З гэтага часу Артур Фінкевіч яшчэ больш умацаваўся ў веры ў перамогу – духоўна і маральна. Яго імя некалькі разоў называў міністр унутраных спраў Уладзімір Навумай, добра ведаюць Артура і іншыя прадстаўнікі дзяржаўных структур. Ведаюць, бо вымушаны далей змагацца з ім і тымі, хто стаіць і стане ў бліжэйшай перспектыве разам у адзіні фронт.

За час турэмнага зняволенія Артура падтрымлівалі ня толькі сябры Маладога Фронту, але і актыўісты з іншых дэмакратычна-арыентаваных арганізацый, партыяў, незалежных прафсаюзаў, пісьменнікі, А. Мілінкевіч, праваабарончыя арганізацыі. Словы падтрымкі і асуджэнне беларускага рэжыму гучалі з высокіх трывунаў ЕС і ЗША. Штомесяц праходзілі акцыі салідарнасьці як у Беларусі, так і з дапамогай беларускіх дыяспараў, далёка за межамі нашай краіны. З турэмнага жыцця яму больш запамяталася тантэйшая атмасфера:

(Працяг на стр. 15)

Апазіцыянер ау караюць па ўказцы ўладаў

Старшыня Гарадоцкай арганізацыі Партыі БНФ, актывіст Руху "За Свабоду" працаўнік ГРУП ЖКГ "Гарадок" Леанід Аўтухой працягвае абскарджаць незаконнае звольненне. Спадар Аўтухой накіраваў касацыйную скаргу ў Віцебскі абласны суд на рашэнне Гарадоцкага раённага суда, што не аднавіў яго на працы.

У скарзе актывіст спасылаецца на парушэнні наймальнікам міжнародных абавязкаў Беларусі адпаведна Пакту аб грамадзянскіх і палітычных правах, Пастановы Пленуму Вярховага Суда Рэспублікі Беларусь ад 29.03.2001 г. № 2 "Аб некаторых пытаннях ужывання судамі заканадаўства аб працы", а таксама абавязкаў наймальніка выконваць пн. 6.11 Кантракту "Забясьпечыць выкананне заканадаўства аб працы, умоваў, якія устаноўленыя... пагадненінем, іншымі лакальнымі нарматыўнымі прававымі актамі".

Звольненне Леаніда Аўтухова адбылося з парушэннем гэтых прававых дакументаў і актывіст спадзяеца, што абласны суд будзе карыстацца перш за ёсё нормамі права, а не палітычнымі матывамі.

Леанід Аўтухой вылучаны кандыдатам ад АДС у выбарчай кампаніі Палаты прадстаўнікоў.

Кастуся Жукоўскага, гомельскага каардынатора аргамітэту па стварэнні партыі "Беларуская хрысьціянская дэмакратыя", папярэдзілі пра звольненне з працы.

Трэці год Жукоўскі працуе ў прыватнай фірме, якая аказвае паслугі таксі. Як паведаміў сам актывіст, кіраўнік фірмы выклікаў яго ў кабінет і паказаў улётку, што распаўсюджваў К.Жукоўскі. "Начальніку нехта прынёс гэту ўлётку і запатрабаваў мяне звольніць, – упэўнены апазіцыянер. – Мне паставілі ўмову: альбо я спыняю ўсялякую палітычную дзеянасць, альбо 1 жніўня мяне звольніць. Зрабіць гэта фірма ня мае права – у мяне падпісаны контракт. Але я не хачу, каб у начальніка былі проблемы, да таго ж ён так робіць не па сваёй волі, таму я сам прыняў рашэнне звольніцца".

Дырэктар прыватнага прадпрыемства "Інтэргрань", дзе працуе апазіцыянер, адмовіўся каментаваць для БелГАН прычыны звольнення супрацоўніка. Толькі адзначыў, што істотных прэтэнзій да працы таксоўца ня мае.

На выбарах у верасьні К.Жукоўскі плануе вылучацца ў кандыдаты ў дэпутаты "парламента" па Буда-Кашалёўскай выбарчай акрузе. З гэтым ён звязвае ціск на працы. Актывіст плануе трапіць на прыём да намесніка старшыні аблвыканкаму, выказаць сваё бачанье палітычнай сітуацыі і нагадаць аб адказнасці за палітычныя рэпрэсіі.

Уладзіміра Юрчанку, старшыню Магілёўскай раённай Кастрычніцкай

арганізацыі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) зьявілі з пасады брыгадзіра будаўнічага управленьня энергетыкаў "Лаўсанбуд".

– Да мяне на працу прыйшоў супрацоўнік міліцыі, які пачаў распавядаць майму начальніку, што ёсьць непарацікі ў маёй працы, – кажа Уладзімір Юрчанка. – Нібыта праблемы тут і там, хаця нічога такога да гэтага моманту не было. Далей – больш. Ён прапанаваў кіраўніцтву мяне звольніць. Гэтае пытанне вырашалася некалькі дзён. Кіраўніцтва прыйшло да высновы – не звольніць, але зъняць мяне з пасады брыгадзіра вартавунікоў.

У выніку такога рашэння апазіцыянер страціў прыблізна 100 тысячай рублёў ад свайго былога заробку штомесяці.

– То, што да мяне раптоўна прыйшоў супрацоўнік міліцыі і кіраўніцтва пасля яго прыходу мяне ледзь ня звольніла, – гаворыць Уладзімір, – на маю думку, зъяўляеца винікам маёй палітычнай дзеянасці.

Кіраўнік Віцебскай суполкі "Моладзі БНФ", прыхільнік "Руху "За Свабоду" Аляксандр Кузняцоў працаўваў санітарам у хуткай дапамозе.

– На мінулым тыдні мяне выклікаў галоўны фельчар і паведаміў, што моімі цікавіцца з органаў, – паведаміў Аляксандр Кузняцоў. – І мне пропанавалі напісаць заяву па асабістым жаданіні, у адваротным выпадку кіраўніцтва знойдзе прычыну, па якой мяне звольніць.

Цяпер Аляксандр Кузняцову прыйшла позва ад судовага выканаўцы. У яго дзіве судовыя справы па незаконным шэсці са сцягам 24 сакавіка і 26 красавіка. Аднак позвы ў суд яму яшчэ не дасыпалі. "Атрымліваеца, што без мяне звольніці", – адзначыў Аляксандр.

Аляксандр Кузняцоў мае жонку і двух дзяцей.

Бабруйчанку Таісію Кабанчук, якая зъбіраеца балатавацца ў дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу ад Асіповіцкай выбарчай акругі, зъбіраўца звольніць з працы. Жанчына лічыць, што гэта звязана з яе рашэннем прыняць уздел у выбарах.

"Мae праблемы з працай пачаліся пасля таго, як у горадзе стала вядома, што я зъбіраўся вылучаць свою кандыдатуру на выбары, – распавядае Таісія Кабанчук. – Бабруйскія супрацоўнікі КДБ раптам пачалі цікавіцца ў мясцовых дэмакратычных актывістах, дзе я працую. А я яшчэ пайтары гады таму съпецяльна ўладковалася на склад Баранавіцкай птушкафабрыкі, дзе працевала кла-даўшчыцай, бо ведала, што ў сваім горадзе мне працу не знайсці. Але яны дабраліся і туды! Я зъбіралася браць кредит, а загадчыца складу

сказала мене: "Ды супакойся ты, нікага кредиту табе не дадуць, бо цябе павінны звольніць". Так я даведалася, што майму начальнству дадзены загад на звольненне".

Таісія Кабанчук адзначыла, што на птушкафабрыцы з ёй падпісалі контракт на два гады. Ён павінен быў скончыцца ў лютым наступнага году, па дасягненні жанчынай пенсіінага ўзросту.

"Зараз я чакаю канчатковага рашэння начальнства, але на лепшае не спадзяюся. Я даведалася ад калегаў, што ад кіраўніцтва птушкафабрыкі патрабавалі майго хуткага звольнення".

8 ліпеня кобрынскому актывісту Аляксандру Меху патэлефанавалі з пагрозамі. Вось што расказаў сам Аляксандр: "8 ліпеня 2008 году ў 12.11 мне патэлефанавалі на мабільны тэлефон. Я прыняў выклик. Той, хто тэлефанаваў, адразу пачаў нецензурна выказвацца, абражак, пагражакі мне. Я перапыніў яго і сказаў: "Я больш ня буду з вамі размаўляць". Потым адключыў тэлефон. На май апараце зафіксаваўся нумар абанента. У тэлефонным даведніку гэты нумар зарэгістраваны на прыёмную дэпутата Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага Сходу Рэспублікі Беларусь. На наступны дзень, 9 ліпеня, я падаў заяву на імя прокурора Кобрынскага раёна М.І.Запарошчанкі з патрабаваннем знайсці таго, хто пагражакі мне. Як прыцягнуць да адказнасці паводле дзеячага заканадаўства. Я таксама сустрэўся з прокурорам і заявіў, што лічу гэтыя пагрозы звязанымі з мaim намерам прыняць уздел у выбарах у парламент. Адказ на маю заяву абяцалі даць на працягу 10 дзён".

Мікалай Чарнавус — у съпісе прэтэндэнтаў на дэпутацкі мандат ад АДС, вылучаны грамадзкім аб'яднаннем "За свабоднае развіццё прадпрымальніцтва". Развілічае балатавацца ў Баранавіцкай-Захадній акрузе № 5. Актывіст съцвярджае, што за такія намеры ўлада пачала перасыль — цяпер Чарнавуса пазбаўляюць выдзеленага раней зямельнага участку для будаўніцтва каварні:

"Я трэх гады розныя паперы зъбіраў, гроши заплаціў, праектна-вышуковую працу робіць "Белжылпраект", што пры Міністэрстве жыўліўска-камунальнай гаспадаркі. Аднак замінае ўладзе, што Чарнавус вырашыў узделеніцач у выбарах".

М.Чарнавус абскарджае цяпер у Берасцейскім аблвыканкаме рашэнне баранавіцкай улады адабраць у яго зямельныя ўчасткі.

"Санітарная служба склада пратакол паводле таго, што на рыйдлівачках, якія выраблены ў суседнім Кобрыні, не было этикеткі. Аштрафавалі на 175 тысяч рублёў. Прасіўся я прасіўся: "Дайце хача б да выбараў дажыць". Не! Загадалі плаціць".

Мікалай змушаны быў заплатіць чарговы штраф.

Сістэмны палітычны перасьлед

Па Беларусі прайшла хвала арыштаў і ператрусаў сярод апазіцыянероў

Хвала ператрусаў і выклікаў у міліцыю пракацілася гэтымі днямі па краіне. Грамадзкіх актыўістаў дапытвалі па справе выбуху 4 ліпеня.

Супрацоўнікі менскага КДБ з раніцы правялі ператрус на кватэры намесыніка старшыні МГА "Бацькаўшчына" **Ніны Шыдлоўскай**.

Сп-ня Шыдлоўская паведаміла, што ператрус звязаны з выбухам 4 ліпеня, а яе муж **Міраслаў Лазоўскі** знаходзіцца ў сылісах тых, каго варта праверыць. Шыдлоўская кажа, што ператрус пачаўся ў той момант, калі ў кватэры нікога не было. Цяжка таксама сказаць, ці было нешта канфіскаванае. Ніна Шыдлоўская кажа, што чакае мужа, каб разам азнаёміцца з пратаколам вобушку.

8 ліпеня пяці салігорскім актыўістам апазіцыі патэлефанавалі з міліцыі і папрасілі даць тлумачэнне, дзе яны былі ў ноч на 4 ліпеня, ці быў з іх нехта ў Менску.

"8 ліпеня бліжэй да поўначы, — кажа **Іван Шыла**, — да мяне, майго брата **Ільлі**, **Хрысьціны Самойлавай**, **Рыгора Астапені** і **Аляксандра Валабуева** патэлефанаваў старшы лейтэнант салігорскай міліцыі Салавей, які настойліва запрашаў здзіўленца ў пастарунак, каб

даць пісьмовыя тлумачэнні, дзе мы знаходзіліся 3 і 4 ліпеня, ці быў нехта з нас у Менску".

Хлопец гаворыць, што ў Менску ў тая дні нікога не было. Маладзёны знаходзіліся альбо ў Салігорску, альбо за мяжой.

Як паведамляе прэс-служба Руху "За свабоду", адбыўся ператрус на кватэры пінскага актыўіста **Паўла Ляхновіча**. Міліцыянты і супрацоўнікі праукратуры з Менску паведамілі, што ператрус праходзіць у сувязі з заведзенай крымінальнай справай па выбуху 4 ліпеня. У Ляхновіча, які займаецца паліяваньнем, канфіскавалі порах.

5 ліпеня міліцыянты з Чэркава і Клімавічай дапытагі мясцовых журналістаў **Сямёна Панізоўца** і **Сяргея Аржанцева** пра здарэнне ў Менску ў ноч на 4 ліпеня. У tym ліку пра выбух у Менску згадаў і ўчасткоў міліцыянт, калі дапытваў іюеўскага актыўіста Аб'яднанай грамадзянскай партыі **Мікалай Уласевіч**.

Гомельскі каардынатор па стварэнні "Беларускай хрысьціянскай дэмакратыі" **Кастусь Жукоўскі** атрымаў позму ў РУУС Цэнтральнага раёну. У позве адзначана, што 8 ліпеня яму неабходна зьявіцца да

оперупаўнаважанага крымінальнага вышуку дзеля апытаўніцтва наконт выбуху 4 ліпеня ў Менску.

Марілёўская актыўістка **Зыміцера Салаўёва** 9 ліпеня выклікалі па тэлефоне на гутарку ў якасці съведкі па крымінальнай справе, узбуджанай пасля выбуху ў Менску 4 ліпеня.

Сяргук Чыслай быў арыштаваны 7 ліпеня і адвезены ў ізолятар на вуліцы Акressыціна. Пра эта паведаміла маці актыўіста **Галіна Чыслава**, якая спаслалася на аднаката сына і супрацоўніка КДБ, якія 8 ліпеня правялі ператрус на яе лецішчы пад Менском.

Таксама супрацоўнікі КДБ правялі ператрус на кватэры яе дачкі Натальлі і забралі пусты пакет ад сочыва ды паўпустую бляшанку з лакам.

"Яны шукалі выбухоўку і казалі, што зараз сын за ўсё адкажа, маўляў, ён шмат чаго нарабіў. Але Сяргей ня мог нічога зрабіць супроты людзей, ён чалавек веруючы", — кажа Галіна Чыслава.

Паводле яе словаў, больш за год таму Сяргук Чыслай зъехаў у Москву, дзе здзяйсніў бізнесам. Пра тое, што ён знаходзіўся ў Менску падчас съяцтваў, яго маці ня ведала.

Сыпецназ ня даў правесыці акцыю салідарнасці

На Каstryчніцкай плошчы ў Менску была разагнаная акцыя з патрабаваньнем вызваліць актыўістаў апазіцыі, арыштаваных пасля выбуху 4 ліпеня. У 18.00 каля 50-ці прадстаўнікоў палітычных партый і рухаў сабраліся на Каstryчніцкай плошчы на знак пратэсту супраць узмачнення рэпрэсіяў у дачыненьні да актыўістаў дэмакратычнай супольнасці. Актыўісты АДС патрабавалі вызваліць затрыманых актыўістаў, якіх трymаюць у съедынені ізолятары як падазроных у выбуху падчас съяточнага канцэрту 4 ліпеня.

Дэманстрантамі выцесьнілі з Каstryчніцкай плошчы і павялі вуліцай Янкі Купалы.

Насустроч дэманстрантам, якіх вяло ачапленые сыпецназу міліцыі, рухалася калона сувораўцаў — у іх быў выпускны баль. Міліцыянты разъяслялі дзівье калоны — адна прайшла па левым баку вуліцы, другая — па правым.

Цікава, што ўвесе час калону суправаджалі двое асобаў блізкаўходнія звышнасці, якія ўвесе час выкрывалі лозунгі, крычалі дэманстрантам, што яны ўсе "прадаліся ЗША", "служаць Бушу" і падобнае. Сыпецназаўцы не дазвалялі рабіць ім здзіўліці, і гэтак яны прайшли за калонай да вуліцы Максіма Багдановіча. На скрыжаваньні вуліцы Варвашэні і Багдановіча каля казіно "Белая вежа" дэманстранты і сыпецназаўцы раптам убачылі пусты пакет з-пад соку, і гэта выклікала сымех і ў адных і ў другіх.

Урэшце пачуўся загад — нікога не затрымліваць. Спачатку дазволілі сысыці знатоўпі Віктару Івашкевічу, а потым далі разысьціцца іншым дэманстрантам. На Каstryчніцкай плошчы быў моцна зьбіты амапаўцамі лідэр Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька. Пасля зьбіцця палітык з'явіўся ў 2-ю клінічную лякарню Менску. Урачы засвідчылі шматлікія гематомы на грудзях і нагах Лябедзькі.

Тых дваіх, якія ўвесе час гучна абражалі людзей, узялі двое сыпецназаўцаў, пад аховай адвялі ў бок і адпушцілі.

Падзею пракаментаваў намесынік

старшыні Партыі БНФ Віктар Івашкевіч: "Этая акцыя нагадала мне час пачатку перабудовы, калі з аданого боку і біць людзей не сезон, бо трэба добра выглядзіць для Еўропы, але і дэмакратыю дазваляць асабліва нельга. Таму і атрымалася такая сюрэралістычная карцінка, калі 50 амапаўцаў і 50 дэмакратычных актыўістаў на працягу гадзіны ідуць па вуліцах сталіцы пад съяцтвам Еўразіі. Чаму так доўга ішлі? Бо ў сістэме, рашэнні прымасе адзін чалавек, і яны праходзяць вельмі доўгі ланцуг, пакуль спусцяцца ад вышэйшага чыноўніка да шараговых выкананіцца".

Активістка з Менску **Тацяна Пікун** знаходзіцца ў Ізялятры часовага затрымання на Акрэсціі. Паводле папярэдняй інфармациі, дзяўчыну затрымалі 7 ліпеня ў якасці съведкі па крымінальнай справе, распачатай па факце выбуху ў Менску 4 ліпеня.

Як стала вядома праваабаронцам, у гэтым жа ізялятры зъмяшчаецца **Віктар Ляшчынскі** па падазрэнні ў начным "выбуху".

Супрацоўнік КДБ затрымалі **Igara Корсака**. Яны прыйшлі за Ігарам 8 ліпеня ўвечары з ператрусам, падчас якога знайшли ў кватэрі пакет з балтамі і гайкамі, а таксама гумовыя пальчаткі. Яго цешча **Тацяна Цяцеркіна** паведаміла, што ў камптары супрацоўнікі КДБ шукалі інфармацыю па слове "траціл", але нічога не знайшли, забралі так званыя "рэчавыя доказы" і затрымалі зяця.

Ігара дапытвалі на Казлова, 4 (адміністрацыйны будынак Інстытуту нацыянальнай бясыпекі). Ён пасьпей патэлефанаваць сваякам і паведаміў, што яго падазраюць у вырабе выбуховага прыстасаванья і на 3 сутак вязуць у Ізялятар часовага ўтрымання.

Цешча Ігара Корсака абураная дзеяннямі супрацоўнікаў КДБ. Яна лічыць, што ў гаспадарцы кожнай кватэрі знайдуцца і балты, і гайкі, і гумовыя пальчаткі. Жанчына паведаміла, што раней Igar актыўна ўдзельнічала ў грамадзка-палітычным жыцці і стаяў на ўліку як апазіцыянер.

Лідэрку нясвіскай філіі Маладога Фронту **Насту Азарку** 8 ліпеня выклікалі ў мясцовы аддзел КДБ на гутарку наконт выбуху ў Менску. Супрацоўнікі КДБ высьвятлялі, ці ведае Наста акаличнасці выбуху, дзе яна знаходзілася ў ноч на 4 ліпеня, паказвалі фотаробат магчымага арганізатора тэракту.

9 ліпеня ў Астравецкім раёне дадому да сябра АГП **Ягора Краснова** прыйшлі два супрацоўнікі Астравецкага РАУС, каб высьвятліць, дзе моладзеўскі актыўіст правёўnoch з 3 на 4 ліпеня, калі ў Менску адбыўся выбух. У адсутнасці Ягора Краснова пісьмовае тлумачэнне аб ягоным знаходжанні было ўзятае ў маці **A.B. Віткоўскай**. Пры гэтым міліцыянтка цікавіла ня толькі ноч на 4, але і дзе яе сын правёў апошнія 10 дзён, якія папярэднічалі тэракту ў Менску. Як съведчыць Віткоўская, на руках у міліцыянтаў быў даволі віялікі сьпіс асобаў, якія трапілі пад падазрэнне ў сувязі з тэрактам у Менску.

Берасцейскі актыўіст апазіцыі **Дзяніс Турчаняк** быў дапытаны міліцыяй у сувязі з рассыльстваннем справы аб выбуху ў Менску.

Як паведаміў праваабаронца **Раман Кісьляк**, на мабільны тэлефон актыўісту патэлефанаваў супрацоўнік крымінальнага вышуку і паведаміў, што ён павінен тэрмінова звязацца ў аддзел унутраных спраў Маскоўскага раёну Берасця па справе аб выбуху ў сталіцы.

Размова доўжылася прыкладна

50 хвілінай. У Турчаняка пыталі, дзе ён знаходзіўся, калі ў Менску адбыўся выбух. Апрача таго, актыўіст прапанавалі здаць адбіткі пальцаў і ўзор ДНК. Ад апошняга ён адмовіўся, як і ад таго, каб быць зънятym у міліцыі на фота і відэа, – зазначыў праваабаронца.

Падчас размовы Турчаняк паківіўся, чаму гутараць з ім у межах гэтай крымінальнай справы. На што яму адказаў: аптываюць усіх, хто раней прыцягваўся да крымінальнай адказнасці, і псіхічна нездаровых людзей. Варта зазначыць, што Дзяніс Турчаняк ні да адной з гэтых груп не адносіцца.

14 ліпеня стала вядома, што па справе выбуху быў затрыманы грамадзянін Расіі. Гэта 21-гадовы **Уладзімір Бялунін**. Ён навучаецца ў адной з менскіх ВНУ. Бацькі затрыманага съвярджаюць, што ён моцна хворы, і ня можа нават нармальна харчавацца. Паведамляецца, што Бялуніна затрымлівалі некалькі разоў. Спачатку 4 ліпеня пасьля іспыту, тады ж быў праведзены ператрус у кватэрі, дзе ён жыве з бацькамі, былі забраныя сістэмны блок камптара і мабільны тэлефон студэнта. Другі раз расіянін быў затрыманы 9 ліпеня.

Актыўіста Лідзкай філіі Маладога Фронту **Вадзіма Бароўскага** 15 ліпеня выклікалі ў міліцыю для дачы тлумачэння ў па выбуху 3 ліпеня ў Менску.

Пасьля дапыту міліцыянты А.І.Вацкан і Р.І.Сухоцкі адвезлы маладафронаўца на кватэру, каб правесці вобшук. Пры гэтым, як зазначае Вадзім, ордэр на вобшук міліцыянты ня мелі.

Пасьля таго, як Вадзім выказаў прэтэнзіі з нагоды беспадстаўнага вобшuku, міліцыянты вырашылі апячатаць кватэру і адвезыці маладафронаўца ў РАУС.

У выніку вобшuku былі канфісаныя некаторыя інфармацыйныя матэрыялы, датычныя Маладога Фронту і БХД. Вадзім Бароўскага адпусцілі.

12 ліпеня у Калінкавічах у дэйверы кватэрі **Дзяніса Рабянка** пазваніў участковы міліцыянт Э.І.Драбышэўскі і сказаў, што яму тэрмінова трэба паразмаяць з Дзянісам Леанідавічам. Маці Дзяніса адказала, што яго няма дома. Участковы сказаў, што хоча зайсьці і паглядзець, ці няма сына дома на самой справе. Маці адказала, што дэйверы яму не адчыніць, і ён шысць. 15 ліпеня ў паштовай скрыні Дзяніс Рабянок знайшоў позму, дзе ўсё той жа участковы Э.І.Драбышэўскі выклікаў Дзяніса на 16 ліпеня а 10.00. на дапыту ў якасці съведкі. Дзяніс вырашыў пайсьці. У прызначаны час Дзяніс быў у кабінечце участковага Э.І.Драбышэўскага. На пытаныне, з чым звязаны выклік, участковы адказаў, што па меркаванні съпецслужбай. Дзяніс падобны на складзены пасьля выбуху 4 ліпеня фотаробат злачынцы, і што яму далі загад яго апытаць. Акрамя таго, участковы спытаў, дзе Дз. Рабянок знаходзіўся 3 ліпеня. Дзяніс адказаў

што і 3, і 4 ліпеня быў дома, за межы горада не выезжала, пацьвердзіць гэта можа яго маці. Гэта таксама было занесена ў пратакол. На tym размова скончылася.

Свой дваццаць першы дзень нараджэння актыўіст Партыі БНФ, праваабаронца **Ільля Богдан** сустрэў за кратамі – юнака падазраюць ва ўчыненыі выбуху ў Менску 4 ліпеня. Яшчэ 10 ліпеня ўвечары на кватэры, дзе Ільля жыве з бацькамі, прайшоў ператрус, які зрабілі супрацоўнікі КДБ. Пасьля ператрусу актыўіста затрымалі і даставілі на допыт. Доўгі час ні сябры, ні родныя, ні нават адвакат не маглі даведацца, куды даставілі затрыманага актыўіста. Толькі праз два дні высыветлілася, што Ільля ўтрымліваецца ў РУУСе Маскоўскага раёну. Стала таксама вядома, што некаторы час Богдана трымалі ў так званай "камеры-стакане", каб психалагічна падавіць ягоную волю.

Цікава, што нягледзячы на тое, што Ільлю затрымалі нібыта па падазрэнні ва ўчыненіі выбуху, тым ня меней, распытвалі яго найперш пра праваабарончую дзеянасць, пра тое, ці ўдзельнічае ён у выбарчай кампаніі.

У Мазыры 16 ліпеня а 8-й гадзіне па тэлефоне былі запрошаныя ў РАУС у якасці съведкаў сябры Мазырскай раённай суполкі Партыі Камуністы Беларускай (ПКБ) **Уладзімір Жогла і Яўген Брусніцын** (65 і 70 гадоў). Цікавіліся іх дачыненінем да выбуху ў Менску 3-4 ліпеня. Самым крыйдным для ветэранаў, адстаўных афіцэраў была працэдура зыняцца адбіткай пальцаў і фотаздымкі анфас-профіль пад пэўным нумарам.

Сябры палітадрады Аб'яднанай грамадзянскай партыі **Аляксандра Дабравольскага** 16 ліпеня дапыталаі ў КДБ па справе аб выбуху ў Менску.

Паводле яго словаў, супрацоўнікі съпецслужбаў цікавіліся магчымай датычнасцю да выбуху былога ўдзельніка незарэгістраванай арганізацыі "Правы альянс" **Юрыя Карэтніка**.

Дабравольскі пацьвердзіў, што разам з Карэтнікам 4 ліпеня знаходзіўся ў Страсбургу ў летнім універсітэце, арганізаваным у рамках Усходненеўрапейскай школы палітычных дасыльданьняў. Дабравольскі падкрэсліў, што "Карэтнік" не звяяляеца прыхільнікам гвалтоўных дзеяньняў". Таксама на допыты выклікаліся сябры палітадрады АГП **Валянціна Палевікова** і актыўіст Партыі БНФ **Аляксандр Шарафановіч**, якія таксама былі ў Страсбургу.

Журналістай недзяржайной малянкладнай крычаўскай газеты "Вольны горад" (Магілёўская вобл.) супрацоўнікі міліцыі апытали з нагоды выбуху 4 ліпеня ў Менску. Як паведаміў рэдактар "Вольнага гораду" **Сяргей Няроўны**, міліцыянты 22 ліпеня наведаліся ў прыватнае жыльё да яго, а таксама да заснавальніка газеты **Уладзіміра Кудраўцава** і супрацоўніка рэдакцыі **Мікалая Гердзія**.

(Працяг на стар. 12)

Сістэмны палітычны перасьлед

(Пачатак на стар. 11-12)

Па словах С. Няроўнага, Уладзіміра Кудраўцаава аднялі для гутаркі ў міліцыйскую машыну. Задавалі пытаныні наконт захаваньня зброі, судзімасцяці і г.д. У канцы размовы яму прапанавалі падпісаць дакумент, што ён азнаёмлены з занатаваным.

Паколькі Мікалая Гердзія падчас візіту міліцыянтаў не аказаўся дома, на пытаныні мусіла адказваць яго суседка. Міліцыю цікавіла, як паводзіць сябе сп. Гердзій у сям'і, ці не скандаліць.

Сяргей Няроўны расцэнівае такія паводзіны мясцовай міліцыі як спробу псіхалагічнага ціску.

29 ліпеня больш за гадзіну правёў на допыце па ўпраўленьні КДБ па Гарадзенскай вобласці кіраўнік абласной суполкі партыі БНФ **Сяргей Мальчык**. Перадусім службoўцаў цікавіла, дзе быў апазыціянер падчас менскага выбуху.

Сяргей Мальчык за свае палітычныя погляды неаднойчы прыцягваўся да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе тэрмінаў зынаволення і штрафаў у буйных памерах. Некалькі разоў яго дапытвалі супрацоўнікі КДБ наконт актыўнай апазіцыйнай дзеянасці.

Як паведаміў актыўіст грамадзянскай кампаніі "Еўрапейская Беларусь" **Максім Вініарскі**, яму патэлефанаваў на мабільны тэлефон чалавек, які прадставіўся "працаўніком КДБ Аляксандрам Мікалаеўчам" і настойліва прасіў прысьці ва Уп-

раўленьне КДБ па Менску і Менскай вобласці. Падставай для допыту ён назваў выбух у Менску 4 ліпеня. Прэзідэнт супрацоўнік КДБ адмовіўся называць сваё прозвішча і даслаць афіцыйную позму актыўісту. Акрамя таго, ён "настойліва" прасіў Максіма Вініарскага "не стаўіць нікога ў вядомасць" аб выкліку на допыт.

29 ліпеня быў выкліканы ва Упраўленьне КДБ па Менску і Менскай вобласці дэмакратычны актыўіст **Алег Корбан**. "Чалавек, які мне патэлефанаваў, прадставіўся супрацоўнікам КДБ, але прозвішча сваё не называў. Акрамя таго, ён пытаўся, як можна знайсці моладзевых актыўістаў **Уладзіміра Сяргеева і Ягора Баброва**. Мабыць, іх таксама будуть выклікаць на допыты", – паведаміў Алег Корбан.

У Гародні праваабаронцу і грамадзянскага дзеяча **Віктара Сазонава** 31 ліпеня выклікалі на 11 гадзінай у Ленінскі РАУС Гародні. Выклік у міліцыю звязаны з выбухам у Менску уnoch з 3 на 4 ліпеня.

Тыдзень таму Віктар Сазонаў ужо выклікаўся ў КДБ па аналагічным пытаныні, а праз пару дзён двойчы беспадстайна затрымліваўся на мякі. Сярод іншых пытаньняў съпецслужбоўцы тады цікавіліся службай у войску, якую Віктар Сазонаў адбыў ажно 25 гадоў таму. Сазонаў заявіў, што паводле вайсковай съпецціяльнасці ён разведчык, а не падрыўнік.

Міліцыянты заяўлі, што ім патрэб-

наяя біяметрычныя дадзеныя праваабаронцы. Сам Віктар Сазонаў перакананы, што пад выглядам съледства па справе выбуху ў Менску, улады ажыццяўляюць сістэмны палітычны перасьлед актыўных удзельнікаў і назіральнікаў выбарчай кампаніі.

Увечары 12 ліпеня з ізялятарту КДБ выпусцілі затрыманых па справе аб выбуху 4 ліпеня **Сяргея Высоцкага, Паўла Кур'янавіча і Аляксандра Сергіенку**.

Сяргей Высоцкі расправёў, што яго затрымалі 10 ліпеня пасля ператрусу ў кватэры. Сяргея падзравалі па справе аб выбуху 4 ліпеня паводле артыкулу 339 часткі 3 (злоснае хуліганства). Ахоўнікі ў "амерыканцы", якія кожныя 5 хвілінай заглядвалі ў камеру, міжсобу называлі яго тэрарыстам.

Было некалькі допытаў, у часе якіх Сяргея дапытвалі аб tym, што ён рабіў у ноч з 3 на 4 ліпеня. Аднак Высоцкі здолеў давесыці сваё алібі.

Съледчыя КДБ ўзялі з Сяргея падліску аб нявыезьдзе і неразгапашванні таямніцы съледства.

Паводле спадара Высоцкага, разам з ім на волю выпусцілі і Аляксандра Сергіенку, аднаго з лідэраў моладзевага крыла АГП – арганізацыі "Маладыя дэмакраты".

Сяргей Высоцкі зьяўляецца каардынаторам Беларускага нацыянальна-дэмакратычнага цэнтра ў Кіеве, ён узначальваў незарэгістраваную Беларускую партыю свабоды.

Міраслаў Лазоўскі:

"У турме не было ніводнага допыту"

Міраслаў Лазоўскі – адзін з чатырох быльых сяброў "Белага легіёну", якія былі затрыманыя на 10 сутак арышту па падазрэнні ў выбуху ў Менску. 18 ліпеня Лазоўскі разам з Сяргеем Чыславым, Ігарам Корсакам і Віктарам Ляшчынскім выйшаў на волю...

– Як адбывалася затрыманье?

– 8 ліпеня мне на працу патэлефанаваў супрацоўнік КДБ, які паведаміў, што ў маёй кватэры адбываецца ператрус, і яны хочуць мяне таксама бачыць. Недалёка ад працы мяне і затрымалі, адvezvylі ў гарадзкое ўпраўленьне КДБ, дзе праўялі апытаўне, а ўжо потым мяне адvezvylі ў съледчое ўпраўленьне МУС, дзе адбыўся ўжо паўнавартасты допыт. Найперш цікавіліся дзеянасцю "Белага легіёну". Я тлумачыў, што арганізацыя гэтая мела патрыятычныя, а не тэрарыстычныя мэты, што нічога крыміналнага ў нашай дзеянасці не было. Мне на гэта адказвалі, што па іхных звестках, некалі "легіёнаўцы" мелі дастатковую падрыхтоўку, каб зьдзейсніць падобны выбух. Для мяне такі паварот падзеяў быў абласлютна нечаканы. Ужо некалькі гадоў я ня ўдзельнічай-

у палітычным жыцці. Пра колішніе сяброўства ў "Белым легіёне" пасыпей нават забыцца. Як бачым, людзі, якія мяне арыштоўвалі, пра гэта не забыліся. Мяне арыштавалі з афіцыйнай трактоўкай: "непасрэдна ўзынілае падазрэнне". Так я апынуўся на Акрэсціні.

– А пра арышты іншых сяброў "Белага легіёну" калі пачули?

– Яшчэ ў ізялятарты, бо ў турме сядзелі ў адной камеры з Сяргеем Чыславым. Толькі першую нач я правёў у адзінчай камеры. Пасыль мяне перавялі да звычайных злачынцаў, а ўжо апошні тыдзень я апынуўся разам з іншымі падозраннымі ў выбуху. Мнё здаецца, што ім праста не хапала вольных месцаў. Камеры на Акрэсціні былі перапоўнены. Апошні тыдзень нас было пяцёра чалавек. Апроч мяне і Чыслава ў камеры таксама знаходзіліся студэнт біялагічнага факультету, кампутарнік з Воршы, як мы зразумелі, ён напісаў нешта пра выбух на адным форуме (увогуле, ён быў досьць закрыты чалавек), а таксама заводскі рабочы, які некалі сядзеў за захоўваньне зброі. Усіх яхуко выпусцілі на волю.

– **Допыты праводзіліся частка?**

– У тым і справа, што ніякіх допытаў у турме не было. Мяне дапыталі толькі ў дзень затрыманьня ў КДБ і міліцыі, а пасыль – цішыня. Здаецца, што ў ізялятарты не дапытвалі нікога з затрыманых па справе выбуху. Браўлі толькі кроў на экспертызу. Фактычна нас трымалі ў поўным няવеданні, што адбываецца і калі нас вызываляць.

– **А па Вашых падліках колькі ўвогуле чалавек магло знаходзіцца ў ізялятарты па падазрэнню ў выбуху?**

– Найменей пару дзясяткаў чалавек. Але дакладную лічбу сказаць цяжка.

– **А Вам паведамілі, на які тэрмін адбываецца затрыманье?**

– Я ведаў, што стандартная працэдура затрыманьня – троє сутак. У выпадку асадліва цяжкіх злачынстваў маглі працягнучы знаходжаньне ў ізялятарты да 10 дзён. У прынцыпе, быў спакойны, бо ведаў, што ніякіх доказаў няма. Ці хваляваўся, што могуць мяня вызваліць 18 ліпеня? Ведаецца, у турме і так ня соладка, а калі забіваць галаву рознымі дурнімі думкамі, то цяжкі удвая. Стараўся пра гэта мяня думаць.

Алесь АНЦІПЕНКА:

"Журналіст – адвакат інтарэсаў чытачоў"

Якую ролю адыгрываюць беларускія СМІ ў выбарчай кампаніі? Пра гэта прэс-служба БАЖ вядзе гутарку з медыя-экспертам Алесем Анціпенкам.

– Спадар Анціпенка, вы маеце досьвед маніторынгу беларускіх сродкаў масавай інфармацыі падчас выбарчых кампаніяў 2001, 2004 і 2006 гадоў. Ці можаце адзначыць галоўныя тэндэнцыі і адметныя рысы дзейнасці беларускіх СМІ напярэдадні выбараў?

– Калі спасылацца на мінулы досьвед маніторынгу дзейнасці СМІ падчас выбарчай кампаніі, то агульная тэндэнцыя – маргіналізацыя тэмы выбараў. Выбары не былі ў цэнтры ўвагі сродкаў масавай інфармацыі, яны разглядаліся як неістотная зьява, у якой няма інтрыгі, а вынікі вядомыя наперад. Прынамсі, гэта тычылася выбарчай кампаніі ў мясцовыя саветы. Тая ж тэндэнцыя была характэрнай для парламенцкіх выбараў 2004 году. Інфармацыя аб кандыдатах, правілах запаўнення бюлетэняў была даступная, з большага толькі на выбарчых акругах.

Беларускія СМІ падчас выбарчай кампаніі не ствараюць роўных магчымасцяў для ўсіх кандыдатаў. У нас увогуле адсутнічае здабыткі. Дэбаты ў СМІ – важная частка выбарачай кампаніі, бо гэта жывая дынамічная сувязь, якая дае магчымасць пабачыць чалавека і кандыдата, які рэагуе на спонтанную ситуацыю. На жаль, гэты жывы элемент асьвятлення выбараў у нас адсутнічае.

Калі гаварыць пра дзяржаўныя медыя – электронныя і друкаваныя, – у іх пераважае пазітыўнае адлюстраванне кандыдатаў ад улады і стварэнне негатыўнага образу апазіцыі.

– Але ж пазітыўнае адлюстраванне дзейнасці кандыдатаў у той жа ступені характэрна для недзяржаўных медыяў. На старонках незалежных беларус-

кіх выданняў падчас выбараў можна знайсці туго ж прапаганду – толькі на карысць апазіцыйных палітыкаў. Чаму вы робіце акцэнт менавіта на дзяржаўных сродках масавай інфармацыі?

– Дзяржаўныя медыя атрымліваюць гроши з бюджету. Тому можна сказаць, што гэта грамадзкія сродкі масавай інфармацыі. А падчас выбараў грамадзкія СМІ, на мою думку, маюць абавязкі перад выбаршчыкамі (бо з іх падаткаў і падтрымліваюцца медыя).

Яны мусяць строга прытрымлівацца правіла роўных магчымасцяў для кандыдатаў. Гэта азначае, што ўсе кандыдаты мусяць атрымліваць роўны час, роўную плошчу ў дзяржаўных медыях. Кандыдаты мусяць мець права на адказ, калі журналісты ці іншыя кандыдаты зрабілі памылку, калі кандыдат не пагаджаецца з іх аргументамі. У гэтым выпадку кожны з удзельнікаў выбарчай кампаніі павінен мець магчымасць выкласці контрагументы, давесці свой погляд. Гэты элемент асьвятлення выбарчай кампаніі фактычна адсутнічае ў дзяржаўных медыях.

Да медыяў, якія зьяўляюцца бізнес-праектамі, мы ня можам апеліваць, бо гэта – прыватная справа. Яны маюць права прадаваць эфірны час альбо газетную плошчу, і гэта не іх абавязак – прадастаўляць роўныя магчымасці. Камерцыйныя медыя больш вольныя ў адбудове сваёй інфармацыйнай палітыкі падчас выбарчай кампаніі.

Але гэта не азначае, што ў реальнасці яны зьяўляюцца агентамі ўплыву аднаго кандыдата. Яны зацікаўленыя ў тым, каб пашырыць сваю аўдыторию, бо гэта, безумоўна, падвышае рэйтайнг медыяў.

Але і ў выпадку з партыйнай прэсай, як і з бізнес-выданнямі, дзейнічае толькі звычайны набор журналісцкіх правілаў – кодэкс журнالісцкай этикі.

– Гаворачы пра журналісцкую этику, трэба адзначыць, што дзейнасць СМІ падчас выбарчай

кампаніі на Захадзе, напрыклад, рэгулюеца асаблівымі прапісанымі правіламі. Што гэта за правілы?

– Ёсьць целы набор стандарту, важных для асьвятлення выбарчай кампаніі. Гэтыя стандарты добра вядомыя на Захадзе. Выданыя мусяць падаваць погляды кандыдатаў карэктна, ясна, не засцяняючы сутнасць, не працуячы на аднаго кандыдата. Яны павінны данесці да чытачоў погляды розных кандыдатаў, партыяў. Падчас выбарчай кампаніі СМІ павінны ўстрымлівацца ад каментароў і ўласных ацэнак.

Яны мусяць больш уважліва ставіцца да таго, каб зразумела паведамляць чытачу, у якім жанры пададзены матэрыял – каментар ці інфармацыя. Абавязак выдання – адукаваць выбаршчыкаў. Выбаршчыкі мусяць ведаць, дзе і калі яны будуць галасаваць, як выглядае працэдура, як дзейнічаюць выбаркі, як адбываецца назіранье за выбарамі...

– Карэктнасць, роўныя ўмоўы, непрадузятасць – гэта, безумоўна, добра, але шмат хто з нашых колегаў лічаць такія падводзіны раскошай, недасягальнай для тых, хто існуе ў беларускай рэчайснасці.

– Ёсьць шэраг правілаў, якія ня трэба тлумачыць журналістам тых краінай, дзе існуюць традыцыі свободных і роўных выбараў. Але і ў нас журналісты і выданыні не павінны мець карт-бланш на ігнораванне правілаў і прафесійных стандартоў. Бо тады дзейнасць выдання можа мець дачыненьне да прапаганды, а не да прафесійной журналістыкі.

Калі вы хочаце даведацца, ці працуяць у тым ці іншым выданыні прафесійныя журналісты, пачытайце яго падчас выбараў. Бо журналіст, які можа захапіць чытача разважаньнімі аб хрызантэмах, гэта не журналіст. Пісаць пра хрызантэмы лёгка. Цяжка пісаць аб tym, што можа патрабаваць выбару. Аб прафесійнасці журналіста можна казаць тады, калі ён змог пазъбегнуць спакусы пераконваць сваіх чатачоў у слушнасці таго выбару, які ён зрабіў для сябе. Пазъбегнуць спакусы стаць на чысьці бок – tym больш на бок улады. Трэба памятаць, што журналіст – перадусім адвакат інтарэсаў сваіх чытачоў і тых каштоўнасцяў, якія называюцца дэмакратычнымі.

Канстытуцыйны суд "заплюшчыў вочы" на новы Закон аб СМІ

Канстытуцыйны суд Беларусі ў рамках сваіх новых паўнамоцтваў папярэдняга контролю законапраектаў разгледзеў праект закону аб СМІ і не знайшоў у ім прямой супяречнасцьі Канстытуцыі.

"Мы разглядали праект закону аб СМІ, аналізавалі ўсе ягоныя нормы, якія рэгламентуюць дзейнасць СМІ, прямой супяречнасці нормам Канстытуцыі, у прыватнасці, арт.

33 і 34 мы ня ўгледзелі", – заявіў старшыня Канстытуцыйнага суда Беларусі Пётр Міклашэвіч на прэсканферэнцыі ў Менску.

Разам з тым "калі практика рэалізацыі і ўжывання пойдзе ў іншым асьпекце, Канстытуцыйны суд гатовы вярнуцца да гэтага закону".

Праект закону аб СМІ прыняты ў двух чытальнях ніжняй палатай парламенту і ўхвалены верхнім палатай

у чэрвені гэтага года. Аднак закон дагэтуль не падпісаны Аляксандрам Лукашэнкам. Закон уводзіць забарону на рэгістрацыю СМІ, заснавальнікамі якіх зьяўляюцца замежнікі, пашырае дзяяньне закона на інтэрнэт-СМІ, скарачае магчымасці журналістаў на атрыманне інфармацыі, у прыватнасці, выключае абавязак дзяржчыноўнікаў падаваць інфармацыю па запытах СМІ.

№13-14
(242-243)

Друк

13 ПРАВА НА ВОЛЮ Прававабарончы бюлетэнь

Аляксандар ЛУКАШЭНКА:

"Бяз гэтага сяло мы ня выратуем..."

Разъмеркаваньне можа стаць яшчэ больш падобным да «прыгоннага права»

Падчас нядаўняй нарады ў Камянецкім раёне А.Лукашэнка фактычна признаў, што сістэма прымусовага разъмеркаваньня не дae жаданых вынікаў. Нават выпускнікі сельскагаспадарчых ВНУ паслья заканчэння абавязковых двух гадоў часта зъмянняюць месца працы. Аднак, замест таго, каб прыцягваць маладых съпецыялістаў у малапрыцягальныя месцы працы па паліпшэнне ўмоваў працы, у Беларусі, верагодна, яшчэ больш жорсткай стане сістэма прымусовага разъмеркаваньня выпускнікоў ВНУ. Са словаў Лукашэнкі вынікае, што зъмены закрануць выпускнікоў сельскагаспадарчых і медыцынскіх ВНУ.

«Паступіў у сельскагаспадарчую ВНУ — ідзі і працуй на сяло. Нікому ня будзе дазволена проста адпрацаваць нейкі тэрмін па разъмеркаваньні і перайсьці на іншую працу. Без дазволу старшыні райвыканкаму нікто ня зможа перайсьці на іншую працу. Мы прыдумаем, як гэта зрабіць, каб не наламаць дроваў. Вось і ўся дэмакратыя. Але бяз гэтага сяло

мы ня выратуем, як і ахову здароўя», — заявіў выпускнік Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі Аляксандар Лукашэнка.

На рэзкія заявы дзейнага презідента Беларусі пра прымусовое разъмеркаваньне выпускнікоў спасылаецца Interfax.

Нагадаем, прымусове разъмеркаваньне студэнтаў было адноўленае ў Беларусі ў 1997 годзе, але да апошніх зъменаў фінансавая адказнасць за адмову ад разъмеркаваньня ляжала не на выпускніках, а на працадаўцах, якія маглі «перахапіць» съпецыяліста ў арганізацыі, вызначанай дзяржавай. І многія маладыя съпецыялісты адмаўляліся ад непрыварабных працоўных месцаў па разъмеркаваньні, працавалі два гады неафіцыйна, а потым уладкоўваліся на самастойна абраную працу.

Паводле апошніх зъменаў у законадаўстве пра разъмеркаваньне ў 2006 годзе, выпускнікі бюджетнай формы навучаньня вышэйших,

сярэдніх съпецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных установаў мусяць адпрацаваць па разъмеркаваньні год і два гады адпаведна. А той, хто ня едзе працаваць па разъмеркаваньні, павінен сам аплаціць кошт свайго навучаньня. Такая норма фактычна зыншчыла бясплатную адукцыю ў Беларусі. А на выпускнікоў пасыпаліся зыскі за адмову ад разъмеркаваньня.

Так, ужо на момант каstryчніка 2007 году было заведзена 100 крымінальных справаў на выпускнікоў, што адмовіліся ехаць па прымусовым разъмеркаваньні. Усяго ж у мінульым годзе было разъмеркавана болей за 19 тысячай выпускнікоў. Многія маладыя съпецыялісты сапраўды абраюць шлях адпрацаваць па разъмеркаваньні адведзеныя два гады, а потым шукаць лепшыя ўмовы для працы самастойна. Так, паводле статыстыкі на красавік 2008 году у чарнобыльскіх рэгіёнах застаюцца працаваць толькі 27% разъмеркаваных выпускнікоў.

ВНУ "ачышчаюцца" ад выдатнікаў

Активіст Маладога Фронту Алеся Круткін, студэнт першага курсу гістарычнага факультету БДУ, па вяртаньні з-за мяжы даведаўся, што ён выключаны з універсітэту.

Падставай дзеля выключэння маладафронтавца стала парушэньне ўнутранага распрадаку універсітэту, што выяўлялася ў шматлікіх затрыманнях і неаднаразовай адміністрацыйнай адказнасці Алеся. За актыўную палітычную дзейнасць Алеся Круткін двойчы атрымліваў строгія вымовы ад адміністрацыі, і яму нават было прапанавана перавесьціся на завочнае навучанье, ад чаго маладафронтавец адмовіўся.

Адзначым, што Алеся з'яўляецца пераможцам рэспубліканскай алімпіяды па гісторыі Беларусі і ўніверсітэт юнак быў прыняты без уступных іспытаў. На сваім курсе Алеся Круткін лічыцца лепшым студэнтам.

Паслья размовы з дэканам факультetu, актыўісту Маладога Фронту, студэнту першага курсу Магілёўскага ўніверсітetu імя Кулішова Расыціславу Панкратаву паведамілі, што яго выключаюць з універсітэту.

— Ціск на мяне пачаўся яшчэ з восені 2007 году, калі мяне пачалі выклікаць на размовы супрацоўнікі КДБ, — гаворыць Расыціслаў. З красавіка гэтага года на мяне пачалі ціснуць праз дэканат. Мне неаднаразова прапаноўвалі забраць дакументы з універсітetu па сваім асабістым жаданьні, але я адмаўляўся. Трэба адзначыць, што першую сесію я

здаў паспяхова, без перадзачаў. На другой жа мяне праста завалілі. Да першага іспыту мяне не дапусцілі, а яшчэ на двух мне паставілі дрэнныя адзнакі. 7 ліпеня дэкан факультetu, сказаў, што я буду адлічаны з універсітэту за непаспяховасць.

Адлічэныне Расыціслу бачыць вынікам сваёй палітычнай актыўнасці ў незарэгістраванай арганізацыі Малады Фронт.

Моладзеваму актыўісту Арцёму Ластавецкаму паведамілі пра ягонае выключэніне з другога курсу Беларускага ўніверсітetu інфарматыкі і радыёэлектронікі:

«Рэктар БДУІРа Батура М.П. толькі сказаў пра маё выключэніне, афіцыйнай пісьмовай пастановы яшчэ няма, — кажа маладафронтавец. — Фармальная прычына адлічэння — акадэмічная непаспяховасць. Дзіўна, але, па словах рэктара, мяне выключаюць з-за таго, што на першым курсе ў мяне быццам бы ўзынікалі проблемы з навучаннем».

Арцём Ластавецкі па выніках летніх сесій быў пераведзены на другі курс, паслья чаго і даведаўся пра адлічэніе з першага. Ен упэўнены, што ціск з боку адміністрацыі універсітету звязаны з палітычнай дзейнасцю, у прыватнасці, з апошнімі арыштамі маладафронтавца.

Актыўістка моладзевага дэмакратычнага руху Кацярына Манчук лічыць, што прычынамі яе выключэнія з Мазырскага дзяржавнага

універсітэту стала палітычная дзейнасць. Раней дзяўчыну выклікалі на размовы ў дэканат і прасілі спыніць грамадzkую актыўнасць. Адміністрацыя ўніверсітэту катэгарычна настойвае, што дзяўчына пацярпела, бо кепска падрыхтавалася да сесіі.

Кацярына Манчук вучыцца на трэцім курсе тэхналагічнага факультetu ў Мазырскім дзяржаўным ўніверсітэце. Яна расказала, што спачатку не магла здаць запікі, а потым сутыкнулася з цяжкасцямі пры здачы экзаменаў летніх сесій:

«Я лічу, што адміністрацыя ўніверсітэту наўмысна хоча мяне адлічыць. Дзеля гэтага робіцца ўсё, каб я не здала сесію. Проблемы пачаліся яшчэ на пачатку году, калі мяне затрымалі ў Менску. Потым мяне начапалі дапытваць, выведваць, вадзіць да прапэктара, да рэктара. У гэтую летнюю сесію я не магла здаць ні залікі, ні экзамены. Калі я прыехала з Літвы ад сваіх сяброў, даведалася, што на мяне ёсьць фармальная адлічэніе. Калі я прыйшла да дэканата, то ён мне адказаў: «Не, не, не. Ты яшчэ вучышся, у цябе сесія».

Нагадаем, сёлета з беларускіх навучальных установаў з фармулёнай "за акадэмічную непаспеховасць" адлічылі каля дзясяткі актыўістаў моладзевага дэмакратычнага руху, сярод якіх Кася Салаўёва, Франак Вячорка, Іван Шыла ды іншыя. З 2006 году ў замежных ўніверсітэтах займаюцца больш за пяцьцісці студэнтаў, адлічаных з беларускіх навучальных установаў.

Наведаць арыштаваных актывістаў, каб пабачыць умовы ўтрыманья зняволеных...

Офіс АБСЕ у Менску займаеца праблемай умоваў побыту затрыманых у турме на Акрэсцыні. Пра гэта паведаміла ў лісце арганізацыі "Маладыя дэмакраты" выканоўчая абавязкі кіраўніка Офісу Марыя Лагус у адказе на іх просьбу наведаць арыштаваных актывістаў.

"Мы неаднойчы атрымлівалі інфармацыю пра ўмовы ўтрыманья ў гэтым Цэнтры ізяляцыі правапарушальнікаў, – адзначыла яна. – Да таго ж, прадстаўнікі Офісу асабіста наведвалі цэнтр на вуліцы Акрэсцына. Інфармацыя па гэтай праблеме дасылаеца намі ў адпаведныя органы АБСЕ і краіны-ўдзельніцы АБСЕ".

Марыя Лагус паведаміла таксама, што цяпер Офіс АБСЕ ў Менску робіць заходы дзеля абмеркаванья ўмоваў ўтрыманья ў турме на Акрэсцыні з кампетэнтнымі органамі Рэспублікі Беларусь.

У звароце, скіраваным у Офіс АБСЕ 21 ліпеня, "Маладыя дэмакраты" выказали занепакоенасць масавымі арыштамі дэмакратычных актывістаў напярэдадні выбараў. Яны падкрэслілі, што ад дзеяньняў уладаў церпяць перадусім юнакі.

Так, 11 ліпеня былі затрыманыя трое актывістаў "Маладых дэмакратаў"

– Кірыла Паўлоўскі, Віталь Стажараў і Міхась Пашкевіч. "Ім было вылучанае непраўдзівае абвінавачанье ў нецэнзурнай лаянцы ў грамадзкім месцы, што пацягнула арышт па артыкуле 17.1 Кодексу аб адміністрацыйных правапарушэннях", – адзначаюць моладзеўская актывісты.

Цяпер у турме на Акрэсцыні знаходзяцца намеснік старшыні моладзеўлага кіраўнік АГП "Маладыя дэмакраты" Міхась Пашкевіч і старшыня Менскай гарадзкой арганізацыі "Маладыя дэмакраты" Віталь Стажараў.

Падобныя арышты, паказалі аўтары ліста, ужо чыніліся і раней. Да таго ж у арыштаванага Міхася Пашкевіча ёсьць судзімасць за ўздел у студзеніцкім мітынгу прадпрымальнікаў (вядомы "працэс 14-ці"). Цяпер яму пагражает абмежаванье волі на больш працяглы час.

"У сувязі з тым, што ўлады чыняць рэпрэсіі супраць палітычных апанентаў; зневажаюць годнасць, губяць здароўе і ламаюць жыцці – просім Вас наведаць цэнтр ізяляцыі правапарушальнікаў па адрасе: Менск, зав. Акрэсцына, 36, да 26 ліпеня 2008 году з тым, каб пабачыць умовы ўтрыманья і падтрымаць актывістаў Аб'яднанай грамадзянскай партыі", –

–

Спроба масавага суіцыду ў бабруйскай калоніі

21 ліпеня стала вядома, што шасьцёра вязніяў бабруйскай калоніі ўскрылі вены на знак пратэсту супраць цікавання з боку адміністрацыі папраўчай установы. Раней невядомыя асобы тэлефанавалі ў рэдакцыі незалежных СМИ і паліэрджвалі, што вязні учыняць суіцыд 18 ліпеня, паведамляе Харыя-97.

Пазнейней нейкі мужчына па тэлефоне паведаміў у рэдакцыю "КП в Беларусі", што вязні перарэзалі сабе вены.

"Сапраўды, шасьцёра чалавек падрапаліся, – паведаміў першы намеснік начальніка Дэларатменту выканання пакаранняў Юры Барынкоў. – Гэта людзі 20-30 гадоў. Ім аказалі дапамогу медыкі. Іхнім жыццямі нічога не пагражает. Гэта не адзінкавы выпадак. За гэшонкі суткі яшчэ некалькі чалавек пэрэрзалі руکі. Гэта такая турэмная скульптура, як наколкі".

"Мы ўзялі на сябе адказнасць за будучыню краіны"

(Пачатак на стар. 8)

– Уразіла, што за два гады пакарання я не сустрэў аніводнага чалавека, які б падтрымліваў дзеючага кіраўніка дзяржавы. Яшчэ запомнілася перапоўненасць нашых съледчых ізапятараў (СІЗА), здаралася нават, што падсыльчыя спалі на падлозе. Цікава, навошта трывалы чалавека ў СІЗА, калі яго віна яшчэ не даказаная і калі для яго няма месца, прасцей бы было выпусціць чалавека пад падпіску або навявыяздзе, чым так катаўца.

Тры правакацыйныя пытанні

– Ці праўда, што Малады Фронту ініцыятыве Зымітра Даўжкевіча (кіраўніка арганізацыі) неафіцыйна прыняў да дзеянасці канцепцыю

папулярызацыі "рэлігійнай дыктатуры" замест прынцыпаў прыярытэту нацыянальнай дзяржавы, свабоды, дэмакратыі?

– Гэта толькі чуткі і абсалютная няправда. У нас у арганізацыі мір і супакой, віруе толькі праца. Рэлігійнасць на нашых шэрагах ніхто не называе і за руку ў царкву не вядзе.

– Чаму месяц таму з Управы Маладога Фронту – кіруючага органу арганізацыі – сышлі даволі значныя актывісты: Хвадарук, Сяргеев, Янушэўскі і некаторыя іншыя асобы?

– Іх ніхто не выключаў, гэта іх разніне. Галоўнае, яны застаюцца ў структуры арганізацыі і працягваюць нешта рабіць. Калі некаторыя асобы на здолнасці спраўляюцца з абавязкамі, навошта ім адказныя пасады?..

«The Times»: "Зэльцэра катавалі ў турме КДБ"

30 ліпеня ў Менску пачаўся закрыты працэс па справе амерыканскага адваката Эмануіла Зэльцэра. Як піша брытанская газета "The Times", Зэльцэр – адна з галоўных дзеяных асобаў сутычкі за маёмасць алігарха Бадры Патакарцышвілі. Выданыне адзначае: са звестак "Amnesty International", пад вартай Зэльцэра катавалі.

Зэльцэр быў арыштаваны пасля таго, як прыляцеў у Беларусь. Яго абвінавацілі ў наяўнасці пры сабе падробных дакументаў. Пры якіх акалічнасцях Зэльцэр апынуўся ў Беларусі, дагэтуль загадка. Юрyst прыляцеў туды на прыватным самалёце, які належыць алігарху-вынаньніку Барысу Беразоўскуму. Між тым Зэльцэр і Беразоўскі знаходзяцца па розныя бакі барыкады ў барацьбе за маёмасць памерлага грузіна Аркадзя Патакарцышвілі, піша "The Times".

Зэльцэр абвінавачаюць у выкарыстанні падробных дакументаў і прымысловым шпіянях. Яму таксама вылучанае абвінавачанье ў транспарціроўцы наркотыкаў: реч у тым, што ён прымае лекі ад артрыту і падагры – абызбольвальныя прэпараты, якія змяшчаюць кадэін і выдаюцца па рэцэпце. За гэта яму пагражает сем гадоў турэмнага зняволення.

Злучаныя Штаты запатрабавалі з меркавання ў гуманнасці вызваліць Зэльцэра з-пад варты, съцвярджуючы, што знаходжаныне за кратамі можа нанесці яго здароўю непараўнаную шкоду ці нават выклікаць съмерць...

– Большая частка аплазіціў рыхтуеца да ўдзелу ў выбарах. Вашая арганізацыя – адна з нешматлікіх, якія заявілі пра байкот выбараў. Чаму?

– Таму што выбары можна называць ужо зараз недэмакратычнымі, пра гэта могуць засведчыць абсалютна ўсе ўдзельнікі грамадзкага жыцця. Дзеючы рэжым у дадзенай сітуацыі ня толькі не ідзе на лібералізацыю і перамовы з прадстаўнікамі дэмакратычнага руху, а ўсё больш закручвае гайкі. Выбары самі па сабе мусіць быць дыялогам улады з грамадзтвам. Зараз ён немагчымы.

Сэнсу прымаць удзел у гэтых выбарах я ня бачу, апрач таго, па дадзеных НІСЭПД за сакавік 2008 году, 52 адсоткі аптытаных ліцаў, што выбары ў РБ фальсіфікуюцца. А траціна выбаршчыкаў, як у любой дэмакратычнай краіне, увогуле ня ходзіць на галасаваньне. Калі мы здолеем правесці ўдалую кампанію байкоту, то аб'яднам гэтую траціну і дэмакратычна настроены электарат.

У рэлігійных краінах самагубстваў менш

Беларусь выйшла ў сусьветныя лідэры па колькасці самагубстваў

Узровень самагубстваў вялікі ва ўсіх краінах рэгіёну, але Беларусь за апошняй гады абагнала ўсіх і выйшла ў сусьветныя лідэры. Навукоўцы тлумачаць гэты змрочны ўзълёт ростам спажываньяя алкаголю, суб'ектыўным адчуваннем адсутніці жыцьцёвых перспектываў, дэпрэсіўным асяроддзем, ніzkімі выдаткамі на культуру, а таксама тыпам культурнай традыцыі.

Сацыёлагі з Інстытуту Гэлапа ў сваёй публікацыі паказалі сувязь колькасці самагубстваў з рэлігійнасцю грамадзтва. Сусьветныя сацыялагічныя дасьледаванні Інстытуту з 2005 да 2006 году выявілі, што рэлігійныя краіны маюць ніжэйшыя паказыні самагубстваў.

Рэспандэнты, якія бралі ўдзел у апытаньні, адказвалі на наступныя пытаньні: "Ці адагрывае рэлігія важную ролю ў Вашым жыцці?", "Ці хадзілі Вы ў царкву за апошні тыдзень?", "Ці давяраце Вы рэлігійным арганізацыям у сваёй краіне?". Станаўчыя адказы на гэтыя пытаньні давалі паказычы агульнага ўзроўню рэлігійнасці ў краіне.

Параўнаныне паказычу рэлігійнасці ў розных краінах з статыстыкай самагубстваў за 2007 год вырысоўвае яскравую тэндэнцыю: у больш рэлігійных краінах самагубстваў менш. Напрыклад: Філіпіны маюць найвышэйшы паказыні рэлігійнасці ў сувеце (79), у Японіі ён адзін з найніжэйшых у сувеце (29). А самагубстваў? На Філіпінах яны здаржаюцца ў 12 разоў радзей, чым у Японіі!

Парагвай, дзе паказычык рэлігійнасці нашмат вышэйшы за суседні Уругвай, мае і статыстыку самагубстваў 4,5 разы ніжэйшую за уругвайскую.

Месца ЗША ў сувісе "рэлігійнасці" краінаў знаходзіцца недзэ ў сярэдніне (61). Гэткае ж сама месца ў гэтай краіны і паводле статыстыкі самагубстваў, 32-е — з 67 краінаў.

Інстытут Гэлапа ўключыў у сваё дасьледаванье толькі 67 краінаў, бо апошняя звесткі пра самагубстваў у многіх краінах былі недаступныя.

Агульныя высыновы сацыёлагічнага пацярджаюцца таксама на прыкладзе асобных рэгіёнаў, у тым ліку краінаў былога СССР. Да прыкладу, у 12 постсовецкіх краінах назіраецца выразная карэляцыя самагубстваў і рэлігійнасці. У гэтым плане самыя выразныя краіны — Арменія, Грузія і Таджыкістан, дзе паказынік рэлігійнасці высокі, асабліва калі параўнаць яго з паказынікі у астатніх постсовецкіх краінах. Статыстыка самагубстваў стабільна нізкая ў трох пералічаных краінах.

У той жа час паказыні самагубстваў мала звязаны з заможнасцю людзей. У цэлым, больш заможныя краіны менш рэлігійныя. Рэлігійнасць змяншаецца па меры росту дабрабыту. Дык вось, дасьледаваны паказвае, што статыстыка самагубстваў трохі вышэйшая ў больш заможных краінах. Аднак адносіны паміж узроўнем ВУП і самагубствамі не такія моцныя, як з рэлігійнасцю. Сацыёлагі з Інстытуту Гэлапа

адзначаюць, што бедныя краіны з больш высокім паказынікам рэлігійнасці маюць не заўсёды поўную статыстыку самагубстваў — праз нерэгулярнасць медыцынскай справаўдзячнасці ці праз грамадзкое клеймаванье гэтай зявы. Аднак калі параўноўваць паказычыкі толькі заможных краінаў, у якіх справаўдзячнасць дакладная, адназначна выяўляеца трывалая ўзаемасувязь паміж рэлігійнасцю і ўзроўнем самагубстваў.

Вядома, адной рэлігійнасцю справа не тлумачыцца. Так, узровень самагубстваў у Беларусі вышэйшы, чым у менш рэлігійных і больш заможных суседніх Эстоніі, Латвіі, Чэхіі ці нават Расеі. Хоць мусіла бы быць наадварот. Тут першасную ролю адыгрывае, відаць, суб'ектыўнае адчуванье жыцьцёвых перспектываў, сама сутнасць сістэмы кантролю над чалавекам, збудаванай у краіне, у спалучэнні з культурнай спадчынай.

Вынікі атрыманыя на падставе апытаньня, зробленага сам-насамі па тэлефоне, якое ладзілася ў 2006 г. і ў якім бралі ўдзел каля 1000 дарослых людзей з кожнай краіны. Для ўсіх краінаў ў сувісе статыстычнай памылкі сярэдняга паказыніку рэлігійнасці можа складаць 3%. У дадатак да памылкі выбаркі, пастаноўка пытаньня і практичныя складанасці ў правядзеніі апытаньня могуць вылівацца ў памылкі ці адхіленні ў выніках апытаньня.

Паводле gallup.com

"Маскі-шоў" ад амапаўцаў

Затрыманыя падчас летніку пад Барысавам зьбіраюцца падаваць скаргі ў пракуратуру

26 ліпеня міліцыя затрымала больш за 60 маладых людзей ва ўзроўніце ад 15 да 25 гадоў, якія зьбіраліся правесці гульню "Моладзевая рэспубліка". Лагер быў разагнаны АМАПам, усіх яго ўдзельнікаў пасадзілі ў аўтобусы ды адвезлы на допыт у Барысаўскім раённае ўпраўленні ўнутраных справаў. Тры чалавекі былі прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці — нібыта за парушэнне нормы пажарнай бяспекі. Па версіі міліцыі, прычынай разгону моладзевага лагеру з дапамогай АМАПу былі распаленыя ў лесе вогнішчы.

Пры затрыманьні маладых людзей амапаўцы груба лаяліся ды ўжывалі сілу, непаўнагадовых удзельнікаў лагеру міліцыянты дапытвалі без бацькоў, што забаронена законам. У затрыманых узялі адбіткі пальцаў. Пра гэта расказвае адна з удзельніц летніку Лізавета:

— Я бачыла, як амапаўцы білі

людзей пры затрыманьні на паляне. Пасля таго, як мы прыехалі ў Барысаўскі РУУС, малодых вывілі на допыт першымі. Іх дапытвалі без бацькоў. Мяне міліцыянты пыталі пра то, што зъяўляюцца арганізаторам летніку, ці ведаю я людзей, якія ў ім ўдзельнічалі. Пасля гэтага я падпісала пратакол аб адміністрацыйным затрыманні.

Людзі, якія былі прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці — аштрафаваныя — адрозніваліся ад іншых затрыманых толькі тым, што задавалі шмат пытаньняў міліцыянтам ды спрабавалі з імі спрачаца.

Удзельнікі лагеру ды іх бацькі зьбіраюцца падаць калектыўную скаргу ў пракуратуру, якая датычыцца беспадстаўнага прыцягнення да адказнасці 3 чалавек, запалохваныя ды ўжыцця сілы з боку АМАПу, а таксама допыту непаўнагадовых, праведзенага з парушэннем закона.

Пра гэта паведаміў сябра Беларускага Хельсінскага камітэту Анатоль Гулак:

— Летнік разганялі як нейкі экспрэмісцкі лагер — з удзелам АМАПу, а вынікам усяго гэтага "маскі-шоў" стала прыцягненне да адказнасці 3 чалавек за парушэнне правілаў пажарнай бяспекі. Калі б гэта было сапраўднай прычынай затрыманнія, уся працэдура выглядала б іначай. Канешне, калі затрыманыне і допыт праводзяцца такім метадам — гэта можна адназначна сказаць як запалохванье. Мы будзем падаваць скаргі на незаконныя дзеянні міліцыі і беспадстаўнае прыцягненне да адказнасці 3 асобаў. З падачай скаргі мы пакуль не съпяшаемся, бо хочам падрыхтаваць якасны дакумент.

Па словам удзельнікаў лагеру, пад скаргамі могуць паставіць свае подпісы некалькі дзясяткай чалавек.